

MISIUNEA DE MONITORIZARE A ALEGERILOR Republica Moldova – Alegerile Parlamentare, 28 septembrie 2025

Declarație privind constatări și concluzii preliminare

Concluzii preliminare

Alegerile parlamentare din Moldova din 28 septembrie 2025 au fost competitive și au oferit alegătorilor o alegere clară între mai multe alternative politice, dar procesul a fost marcat de cazuri serioase de interferență străină, finanțare ilegală, atacuri cibernetice și dezinformare la scară largă. Cadrul legal a fost întărit pentru lupta împotriva cazurilor de corupție electorală și oferă o bază solidă pentru organizarea de alegeri democratice, deși schimbările legislative realizate din scurt înainte de alegeri au avut un impact asupra certitudinii legislative. Administrația electorală a gestionat pregătirile în mod profesionist și eficient. Cu toate acestea, câteva decizii ale Comisiei Electorale Centrale (CEC) cu privire la chestiuni controversate au fost luate pe linii partizane, au pus în discuție imparțialitatea sa. Deciziile luate în cele două zile înainte de alegeri privind neeligibilitatea a două partide, bazate pe presupuse fapte de finanțare ilegală, au limitat dreptul lor la un remediu efectiv. Într-un mediu puternic polarizat, candidații și-au desfășurat campania în mod liber pe teritoriul țării. În ciuda eforturilor autorităților, extinse scheme de cumpărare de voturi și pentru influențarea alegătorilor au fost identificate în mod credibil. Dezinformarea extinsă pe rețelele de socializare, acoperirea mediatică pârținitoare în majoritatea instituțiilor de presă și caracterul limitat al materialelor mediatice de tip investigativ sau analitic au limitat abilitatea alegătorilor de a face o alegere informată. Ziua alegerilor a fost bine pregătită, s-a desfășurat în mod ordonat și transparent, iar procesul a fost apreciat pozitiv de către observatorii MIOA.

Alegerile parlamentare din 28 septembrie au avut loc într-un context de polarizare politică și dezacorduri profunde între partidul de guvernare și opoziție în ceea ce privește orientarea geopolitică a țării, și au fost văzute de mulți ca un moment decisiv pentru continuarea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Alegerile au avut loc în contextul războiului cauzat de invadarea Ucrainei de către Federația Rusă, care a rezultat în provocări semnificative pentru securitatea și economia țării. Autoritățile s-au confruntat în perioada premergătoare alegerilor cu diverse atacuri hibride de amploare fără precedent, inclusiv finanțare ilicită, campanii de dezinformare și incidente de securitate cibernetică, care au fost identificate ca având origine în Federația Rusă.

Cadrul legislativ oferă o bază solidă pentru desfășurarea unor alegeri democratice în conformitate cu standardele internaționale. După alegerile prezidențiale și referendumul din 2024, o revizuire serioasă a acestuia a avut loc printr-o nouă lege care a adus îmbunătățiri esențiale, cum ar fi definiții mai clare ale corupției electorale, sancțiuni mai stricte și o reglementare mai eficientă a finanțării electorale. În procesul de elaborare legislativă a fost abordat un șir de recomandări din Avizul de urgență al ODIHR cu privire la proiectul de lege inițial, însă câteva probleme cheie rămân nerezolvate, precum și unele recomandări ODIHR și ale Comisiei de la Veneția ce țin de alte aspecte ale procesului electoral. În ciuda obiectivului legitim de a preveni abuzurile, modificările frecvente ale legislației, inclusiv cu puțin înaintea acestor alegeri, au afectat implementarea efectivă, certitudinea legală și stabilitatea legislației electorale.

Comisia Electorală Centrală (CEC) a gestionat în mod profesionist și eficient pregătirile tehnice pentru desfășurarea alegerilor, respectând în majoritatea cazurilor termenele limită prevăzute de legislație. Activitatea organelor electorale de toate nivelurile a fost transparentă, ședințele au fost deschise pentru observatori și mass-media, iar ședințele CEC – transmise în direct online. Administrația electorală s-a

bucurat de încrederea actorilor în competența și eficiența sa. Cu toate acestea, decizii ocazional influențate de politică, luate pe marginea unor probleme controversate, au pus la îndoială imparțialitatea și independența acesteia.

Infrastructura digitală de stat a fost supusă atacurilor cibernetice înainte de alegeri, și securitatea cibernetică a alegerilor reprezintă o îngrijorare serioasă. La 24 septembrie, Prim-ministrul a anunțat că infrastructura țării a fost supusă la peste 1000 de atacuri cibernetice în anul 2025. Autoritățile au introdus un cadru bazat pe evaluarea riscurilor pentru identificarea și reducerea amenințărilor, ceea ce a sporit rezistența. Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” (SIASA), care gestionează un număr de aplicații, se află acum, împreună cu toată infrastructura digitală de stat, sub protecția cibernetică a Serviciului de Tehnologii Informaționale și Securitate Cibernetică (STISC) pentru a asigura o abordare de securitate unică. În perioada de campanie electorală, în special cu o săptămână înainte de alegeri, CEC a devenit ținta a unor atacuri cibernetice din străinătate și campanii de dezinformare, menite să submineze încrederea publică prin amplificarea informațiilor false.

Nu au fost identificate probleme majore privind corectitudinea generală a înregistrării și evidenței alegătorilor. Cu toate acestea, mai persistă probleme învechite legate de înregistrarea persoanelor decedate, în special a alegătorilor cu reședința în străinătate sau pe malul stâng al Nistrului (Transnistria), deoarece mecanismul de radiere a persoanelor decedate din registru depinde de inițiativa familiei de a raporta schimbările respective. Pe lângă aceasta, unii alegători nu au domiciliu sau reședință oficială.

CEC a înregistrat 4 blocuri electorale, 15 partide politice și 4 candidați independenți din gama largă de actori politici, oferind alegătorilor o alegere vastă. Totodată, la luarea deciziilor privind înregistrarea candidaților CEC a folosit uneori o abordare formalistă și selectivă. Unele noi cerințe de înregistrare a candidaților au fost împovărătoare, iar motivele deciziilor Agenției Servicii Publice privind eligibilitatea prealabilă a partidelor politice nu au fost întotdeauna clare. Deciziile CEC și ale Curții de Apel Chișinău de a retrage eligibilitatea a două partide în ultimele zile înainte de alegeri, pe motiv de încălcări serioase ale regulilor de agitație și finanțare electorală a campaniei, au afectat certitudinea legală a statutului concurenților electorali și, având în vedere constrângerea de timp, a limitat dreptul lor la remediul efectiv, ceea ce contravine standardelor internaționale.

Campania electorală a avut un caracter competitiv, și libertățile fundamentale au fost în general respectate. Concurenții electorali și-au completat metodele tradiționale de campanie electorală cu folosirea pe scară largă a rețelelor de socializare. Însă, din nefericire, campania electorală a fost marcată de atacuri hibride, inclusiv finanțare ilicită și dezinformare tot mai mare. A fost credibil depistată activitatea unei rețele organizate, finanțate din surse străine, pentru coordonarea schemelor de cumpărare a voturilor și a campaniilor de dezinformare, fiind identificată de autoritățile și sursele de investigații jurnalistice ca având origine în Federația Rusă. Eforturile proactive de aplicare a legii s-au dovedit a avea un efect de atenuare și prevenire a cumpărării de voturi.

În perioada electorală au avut loc campanii neoficiale, realizate de rețele neautentice de conturi care au folosit uneori videoclipuri generate de AI, „ferme de troli” și boturi automatizate pentru a disemina dezinformare alarmantă pe platformele rețelelor de socializare. Eforturile statului au fost consolidate considerabil prin faptul că autoritățile au aplicat un șir de mecanisme și au implicat un număr de agenții pentru a depista intervenție externă și dezinformare. În ciuda acestor eforturi semnificative de a proteja publicul de amenințări informatice, campania electorală a fost afectată negativ de dezinformare din cauza caracterului endemic al problemei. Reacțiile platformelor la notificări privind rețelele și narativele dăunătoare, primite de la autorități și organizații ale societății civile, au fost considerate inadecvate. Împreună cu algoritmele platformelor care au promovat „bule informaționale”, acest lucru a afectat disponibilitatea informațiilor de încredere pentru alegători.

Concurenții electorali s-au conformat cerințelor legale privind cotele de gen pe listele lor electorale. Dintre cei 1403 candidați, 597 au fost femei, ceea ce reprezintă 43% din numărul total. Cu toate acestea, doar 3 dintre 19 formațiuni politice au fost conduse de o femeie. Femeile au participat la evenimente electorale, dar nu s-au bucurat de vizibilitate egală la mitingurile electorale la care au fost prezenți observatorii pe termen lung ai MOA ODIHR.

Minoritățile naționale constituie circa 18% din populația Republicii Moldova. Nu au fost identificate careva bariere sistemice în abilitatea minorităților naționale de a participa liber la procesul electoral. Totodată, unele probleme cer în continuare atenție, cum ar fi procedurile de înregistrare a alegătorilor romei. Candidații din partea minorităților au fost prezenți pe toate listele partidelor politice, ceea ce indică lipsa oricăror bariere formale în participarea acestora.

Regulile de finanțare electorală asigură o bază suficientă pentru transparență, responsabilitate și integritate și corespund în principiu standardelor internaționale. Cu toate acestea, finanțarea terților rămâne nereglementată, și lipsesc norme clare pentru evaluarea contribuțiilor în natură. În mod pozitiv, concurenții electorali și-au respectat în general obligația de raportare săptămânală, inclusiv îndeplinirea cerinței legale de raportare a cheltuielilor de campanie online. CEC a publicat și a examinat rapoarte, a efectuat verificări suplimentare și a impus sancțiuni corespunzătoare, jucând un rol efectiv și contribuind la transparența publică, în ciuda resurselor umane limitate.

Spațiul mediatic este divers și pluralist, însă constrâns de o piață limitată și în scădere a publicității. Mulți dintre interlocutorii MOA ODIHR au raportat o creștere a cazurilor de discurs intolerant, precum și de intimidare și hărțuire a jurnaliștilor, atât în persoană cât și în mediul online, preponderent din partea actorilor nestatali. Monitorizarea mass-media de către MOA ODIHR a arătat că acoperirea alegerilor a reflectat caracterul pluralist, dar polarizat al spațiului mediatic. Mass-media monitorizate au oferit concurenților electorali numeroase oportunități de a-și prezenta poziția și opiniile în cadrul dezbaterilor, talk-show-urilor, emisiunilor de actualitate și buletinelor de știri. Printre acestea, postul de televiziune public *Moldova 1* a oferit concurenților electorali acoperire echitabilă în știrile sale. Cu toate acestea, acoperirea părtinitoare în majoritatea instituțiilor mass-media, combinată cu narativele știrilor axate pe evenimente și afirmații, materiale investigative și analitice limitate, precum și dezinformarea pe scara largă în rețelele de socializare au împiedicat semnificativ oportunitățile alegătorilor de a lua decizii bine informate.

Disputele electorale au fost în general examinate de organele electorale și instanțele în mod eficient și cu respectarea termenelor limită prescrise. Cu toate acestea, discrepanțele în hotărârile instanțelor de grad înalt au demonstrat lipsa certitudinii legale privind aplicarea unor cerințe de eligibilitate a partidelor politice. În ciuda modificării termenului limită pentru înregistrarea candidaților, acesta încă nu a garantat soluționarea disputelor referitoare la înregistrarea candidaților până la începutul campaniei electorale, ceea ce a limitat efectivitatea remediilor legale disponibile. În ciuda unor progrese în reformarea sistemului judiciar, inclusiv proces de evaluare care este încă în curs, încrederea publicului în sistemul judiciar rămâne la un nivel scăzut.

Cadrul legislativ permite observarea procesului electoral de către observatori naționali și internaționali, precum și reprezentări ai concurenților electorali, atât în țară cât și peste hotare. La situația din 27 septembrie, CEC a acreditat 2496 de observatori naționali și 912 de observatori internaționali, cele mai mari grupuri de observatori naționali fiind Promo-LEX și Uniunea Avocaților. Noul regulament al CEC a introdus noi cerințe pentru observatori, inclusiv divulgarea capacității organizaționale și a finanțărilor, cu scopul de a preveni activitatea observatorilor falși. Înregistrarea unui număr mare de observatori, atât naționali cât și internaționali, a contribuit la transparența procesului. CEC a refuzat să

acrediteze 16 potențiali observatori ai Misiunii Internaționale de Observare a Alegerilor în baza opiniei Serviciului de Informații și Securitate.

Ziua alegerilor a fost bine organizată. Procesul de deschidere a secțiilor de votare și procesul de votare au fost apreciate pozitiv în majoritatea covârșitoare a secțiilor de votare observate, procedurile stabilite fiind în principiu respectate. În timp ce majoritatea alegătorilor au votat în secret, în unele cazuri modul de amenajare din secțiile de votare și amplasarea camerelor video nu au asigurat întotdeauna votul secret. În ciuda îngrijorărilor privind numărul de secții de votare și numărul de buletine de vot disponibile alegătorilor din Transnistria, scrutinul s-a desfășurat fără cozi excesive sau insuficiențe legate de buletine, dar cu o oarecare supraaglomerare. Puținele observații negative au vizat în principal prezența unor persoane neautorizate la secțiile de votare. A fost înregistrat un număr îngrijorător de incidente de securitate. Un atac cibernetic de amploare a forțat autoritățile să blocheze platforma host.md, lăsând circa 4000 de site-uri neactive în ziua alegerilor. Au fost raportate o serie de amenințări cu bombe la unele secții de votare din țară și de peste hotare, precum și la podurile peste râul Nistru, ceea ce a dus la sistări temporare ale procesului și a rezultat în cozi la trecerile peste râu. Majoritatea procedurilor de numărare și de totalizare a voturilor observate de MIOA au fost, de asemenea, apreciate pozitiv, fiind descrise ca un proces în general bine organizat, ordonat și profesionist.

Constatări preliminare

Context politic

La 17 aprilie 2025, Președintele Parlamentului a anunțat că alegerile parlamentare vor fi organizate la 28 septembrie. În cadrul ultimelor alegeri parlamentare anticipate din 2021, Partidul „Acțiune și Solidaritate” (PAS) a obținut o majoritate de 63 dintre 101 mandate parlamentare.¹

Alegerile din 28 septembrie au avut loc într-un context de polarizare politică și dezacorduri profunde între partidul de guvernare și opoziția în ceea ce privește orientarea geopolitică a țării, și au fost văzute de mulți ca un moment decisiv pentru continuarea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Republica Moldova deține statut de țară candidată la UE din anul 2022. În 2023, Guvernul a pornit negocierile de aderare, integrând acest obiectiv în Constituția țării în 2024. Războiul cauzat de invazia Ucrainei de către Federația Rusă a rezultat în provocări semnificative pentru securitatea și economia țării, ceea ce a dus la ratele mari ale inflației și, în special, la creșterea prețurilor la energie.²

Investigarea cazurilor de intervenție străină și de finanțare electorală ilicită în cadrul alegerilor din 2023 și 2024, precum și Hotărârea Curții Constituționale (CC) din noiembrie 2024 cu privire la rezultate, a scos în evidență o amploare fără precedent a corupției în rândul alegătorilor în anul 2024 și a subliniat necesitatea unor măsuri de securitate mai puternice. Modificări legislative ulterioare, precum și eforturile coordonate ale organelor de drept, au conturat perioada pre-electorală.

¹ Blocul Comuniștilor și Socialiștilor a obținut 32 de locuri, iar Partidul Șor – 6 locuri. În iunie 2023, Curtea Constituțională a declarat Partidul Șor neconstituțional și a dispus eliminarea acestuia din registrul partidelor politice. Cinci deputați din Partidul Șor și-a păstrat mandatele în calitate de deputați independenți, în timp ce al șaselea mandat a rămas de atunci neocupat. Mandatul domnului Șor a fost anulat după condamnarea acestuia în aprilie 2023, în lipsa sa, la 15 ani de închisoare pentru fraudă și spălare de bani.

² În rezoluțiile Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (PACE) și ale Parlamentului European, procesul este numit „Războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei”. A se vedea, de exemplu, PACE 2506/2023 și 2285/2024 și EP 2024/2526/RSP. A se vedea, de asemenea, limbajul Adunării Parlamentare a OSCE după adoptarea Declarației de Birmingham din 2022.

Partidul de guvernare a caracterizat procesul electoral ca fiind o alegere existențială între încercări de aliniere și integrare în UE și riscul pierderii suveranității în favoarea Federației Ruse. Președinta, precum și un număr de miniștri și instituții de stat, au avertizat electoratul despre intervenția rusă masivă cu scopul asigurării unei majorități pro-ruse în Parlament.³ Unele partide de opoziție au afirmat că asemenea acuzații de intervenție și acțiuni ale agențiilor de stat sunt folosite în scopuri politice și că nu toate partidele de opoziție ar fi pro-ruse. Altele au afirmat că doresc să echilibreze legăturile Republicii Moldova cu Rusia și cu UE.

Republica Moldova și-a demonstrat angajamentul de a promova egalitatea de gen, așa cum este consfințit în Constituție și în Legea privind oportunitățile egale din 2006. În actualul parlament, 41% din deputați sunt femei. Femeile ocupă multe posturi de conducere și de responsabilitate, inclusiv cel de președinte al statului, președinte al Comisiei Electorale Centrale (CEC) și președinte al Curții Constituționale (CC).

Sistemul electoral și cadrul legislativ

Cele 101 de locuri în Parlament sunt alese în baza unei singure circumscripții electorale naționale, prin reprezentare proporțională de pe listele de partid politic sau bloc electoral sau în calitate de deputați independenți. Acesta este al doilea scrutin pentru alegeri parlamentare organizat în cadrul acestui sistem. Există un prag de 5% și 7% din voturi valabile pentru partidele politice și blocurile electorale, respectiv.⁴ Pentru candidații independenți acest prag este de 2%. Pentru listele de candidați este prevăzută o cotă de gen generală de 40% și o cerință ca cel puțin 4 din 10 candidați să fie de sex opus. Se cere prezentarea la scrutin a cel puțin o treime din alegătorii înregistrați.

Alegerile parlamentare au avut loc într-un cadru legislativ revizuit care oferă o bază solidă pentru desfășurarea unor alegeri democratice. În Codul Electoral din 2022 și în modificările ulterioare ale acestuia au fost implementate multe dintre recomandările anterioare ale ODIHR și ale Comisiei de la Veneția, inclusiv îmbunătățirea regulamentelor și controlului privind finanțarea electorală, posibilitatea alegătorilor de a semna pentru mai mult de un concurent electoral, clarificarea procedurilor de desemnare a candidaților și revizuirea procesului de desemnare a membrilor CEC pentru a spori imparțialitatea.⁵ Alte recomandări ale ODIHR și ale Consiliului Europei ce țin de aspecte cheie nu au fost încă implementate. Acestea includ prevederi mai clare și mai cuprinzătoare privind abuzul de resurse administrative, înlăturarea limitelor la drepturile de vot ale persoanelor cu dizabilități intelectuale sau psihologice, extinderea reglementărilor de finanțare electorală pentru a include finanțarea terților și cheltuielile de campanie online, asigurarea soluționării disputelor legate de înregistrarea candidaților până la începutul campaniei electorale, transparența privind proprietarii instituțiilor de presă și mass-media online, precum și regulile de contestare a rezultatelor alegerilor. Mai mult ca atât, modificările frecvente ale legislației, inclusiv cu puțin înainte de aceste alegeri, au afectat certitudinea legală și stabilitatea legislației electorale.⁶

³ A se vedea discursul Președintei Maia Sandu în Parlamentul European la 9 septembrie 2025 și în cadrul Conferinței de presă comune cu liderii Franței, Germaniei și Poloniei cu ocazia Zilei Independenței la 27 august 2025.

⁴ [ODIHR și Comisia de la Veneția a Consiliului Europei](#) au notat anterior că nu există un motiv automat de a impune un prag mai mare. Respectiv, pragul pentru alianțe ar putea fi același ca și pentru partide.

⁵ Conform unei recomandări anterioare ale ODIHR, în 2022, în Codul Electoral a fost inclusă o nouă formulă care urmează să fie aplicată începând din 2026. Astfel, CEC va fi constituit din șapte membri, desemnați câte unul de către Președintele, Ministrul Afacerilor Interne, Consiliul Superior al Magistraturii, societatea civilă și opoziția parlamentară, și doi din partea partidului de guvernare.

⁶ A se vedea art. II.B.3 și 4 din [Declarația interpretativă revizuită privind stabilitatea legislației electorale](#) a Comisiei de la Veneția. A se vedea, de asemenea, art. 60 din [Lista de verificare privind statul de drept](#) a Comisiei de la Veneția din 2016.

În decembrie 2024, la scurt timp după adoptarea Hotărârii CC prin care au fost confirmate rezultatele alegerilor prezidențiale și ale referendumului constituțional, majoritatea parlamentară PAS a inițiat un proiect de lege extins vizând problematica corupției electorale și aspectele conexe.⁷ Legea Nr. 100 a fost adoptată la 13 iunie 2025, deși fără susținerea politică a partidelor de opoziție, operând modificări substanțiale la 13 legi, inclusiv Codul Electoral, Legea privind partidele politice (LPP), Codul Penal și Codul Contravențional. Modificările au fost examinate într-un mod accelerat, însă s-au depus eforturi pentru organizarea dezbatelor publice detaliate și pentru includerea diverselor amendamente.⁸ Unii interlocutori ai MOA ODIHR și-au exprimat îngrijorarea privind relevanța procesului de consultare, invocând unele deficiențe procesuale și timpul de revizuire limitat din cauza diseminării întârziate a modificărilor propuse.⁹

Legea Nr. 100/2025 vizează consolidarea cadrului legislativ al Republicii Moldova împotriva corupției electorale prin lărgirea definiției corupției pasive și active pentru a defini mai bine promisiunile de beneficii pentru a influența alegătorii, abordând astfel o gamă mai largă a practicilor de corupție.¹⁰ Cadrul legislativ al campaniei electorale a fost, de asemenea, îmbunătățit prin interzicerea campaniei electorale timpurii, interzicerea utilizării abuzive a organizațiilor de caritate pentru câștig politic, precum și limitarea campaniilor electorale doar la concurenții înregistrați cu impunerea sancțiunilor administrative respective. În mod pozitiv, a fost îmbunătățită definiția de candidat independent, prin care candidații independenți sunt obligați să fi demisionat din orice partid politic cu cel puțin 70 de zile până la ziua alegerilor pentru a fi recunoscuți ca atare.¹¹ Colectarea actelor de identitate și publicarea datelor personale pe internet a devenit ilegală.¹²

Modificările legislative recente au abordat câteva dintre cele mai recente recomandări ale ODIHR, inclusiv consolidarea capacității instituționale și a colaborării pentru combaterea cumpărării de voturi și a finanțării electorale ilicite, îmbunătățirea definiției candidaților independenți și introducerea temeiurilor explicite pentru a refuza înregistrarea unui candidat, cu posibilitatea de a corecta anumite deficiențe. Cu toate acestea, în ciuda respectării parțiale a recomandărilor din Avizul de urgență al ODIHR, unele probleme cheie rămân nerezolvate.¹³ Acestea includ unele reguli de stabilire a criteriilor

⁷ Proiectul de lege Nr. 381 a fost prezentat Parlamentului la 17 decembrie 2024. [Opinia de urgență a ODIHR privind proiectul de lege](#) a fost publicată la 29 aprilie 2025. Suplimentar, la 29 mai, a fost adoptată fără consultări publice Legea Nr. 130 privind modificarea Codului Electoral și al LPP. De asemenea, a fost modificată Legea Nr. 109/2025 privind implementarea parțială a votului prin corespondență.

⁸ Procesul de adoptare a inclus două runde de consultări publice, a implicat o varietate de actori (inclusiv ministere, agenții de stat, experți externi și organizații ale societății civile) și a luat în considerare un număr de modificări propuse. Versiunea finală, Legea Nr. 100/2025, a fost adoptată în a treia lectură cu 55 de voturi pro ale PAS și 21 de voturi contra ale Blocului de Comuniști și Socialiști.

⁹ A se vedea [Opinia de urgență a ODIHR privind proiectul de lege Nr. 381/2025](#).

¹⁰ Suplimentar, au fost introduse termene limită pentru proceduri judiciare accelerate.

¹¹ Suplimentar, la 29 mai, a fost adoptată fără consultări publice Legea Nr. 130 privind modificarea Codului Electoral și al LPP. De asemenea, a fost modificată Legea Nr. 109/2025 privind implementarea parțială a votului prin corespondență.

¹² Suplimentar, la 25 iulie 2024, a fost adoptată [Legea Nr. 195](#), o nouă lege privind protecția datelor, care va intra în vigoare la 23 august 2026 și care este aliniată cu prevederile [Regulamentului General privind Protecția Datelor \(GDPR\)](#).

¹³ Modificările au vizat câteva [recomandări din Opinia de urgență a ODIHR](#). De exemplu, a fost exclusă implicarea Serviciului de Informații și Securitate (SIS) și a CC în înregistrarea partidelor politice, au fost reformulate unele reguli și s-a stabilit explicit că deciziile ce țin de partide politice succesoare vor fi luate de CAC, s-a prevăzut explicit că neregularitățile minore nu pot limita activitatea partidelor și că partidele trebuie să fie notificate și prezente la audierile CAC, că acoperirea conținuturilor extremiste în mass-media nu limitează jurnalismul legal, și că persoanele neînregistrate nu pot colecta semnături. Cu toate acestea, majoritatea celorlalte recomandări nu au fost implementate.

pentru interzicerea partidelor succesoare și definiția acestora,¹⁴ precum și cerința de înregistrare a partidelor care ar putea permite o interpretare subiectivă.

Modificările recente au înăsprit și mai mult regulile deja stricte și, în unele cazuri, formulate prea general, legate de activitatea partidelor și anularea înregistrării acestora. Merită de notat faptul că au fost interzise blocurile camuflate¹⁵, dar și partidele succesoare ale partidelor declarate neconstituționale (a se vedea Înregistrarea candidaților), și a fost permisă, în unele cazuri fără preaviz, suspendarea temporară a unui partid în timpul campaniei electorale în baza unei decizii a Curții de Apel Chișinău (CAC). Constituționalitatea acestor ultime prevederi legale a fost de două ori contestată fără succes.¹⁶ Deși asemenea măsuri au precedente în unele sisteme legislative din Europa, impunerea restricțiilor în privința partidelor politice se permite doar în cazuri excepționale, ca o măsură de ultima instanță, și trebuie să fie definite în sens restrâns, să urmeze un scop legitim (cum ar fi protecția principiilor democratice sau drepturilor fundamentale), și să fie proporțională și necesară pentru asigurarea democrației.¹⁷ Constituționalitatea noilor prevederi legale privind obligația partidelor de a ține și prezenta către CEC și Agenția Servicii Publice (ASP) un registru al membrilor de partid a fost susținută printr-o hotărâre recentă a Curții Constituționale.¹⁸ Cu toate acestea, neprezentarea registrului necesar poate acum rezulta în limitarea activității partidului, ceea ce, conform Avizului de urgență al ODIHR, pare o măsură disproporționată și contrară standardelor internaționale.¹⁹

¹⁴ În [Opinia de urgență privind proiectul de lege Nr. 381/2025](#), ODIHR a recomandat revizuirea prevederilor privind partidele succesoare pentru a asigura claritate, certitudine legală și corespundere cu standardele internaționale. În special, s-a recomandat să fie eliminate noțiunile vagi, precum „legături” și „asemănări substanțiale”, și să fie stabilite în schimb criterii clare, obiective, bine definite prin care să se determine dacă un partid poate fi calificat drept un succesor al unui partid interzis. ODIHR a mai subliniat că orice restricții impuse partidelor succesoare trebuie să se bazeze pe dovezi concrete și să fie justificate de o amenințare adevărată la ordinea constituțională sau principiile democratice. De notat că cerința privind furnizarea de dovezi a fost introdusă în legea adoptată.

¹⁵ În conformitate cu Hotărârea CC din 2014, prin care s-a dispus necesitatea de a exclude asocierea neoficială a partidelor politice care realizează activități de campanie în comun fără înregistrarea oficială a unui bloc electoral, asemenea „blocuri camuflate” sunt acum interzise.

¹⁶ La 2 septembrie, partidele politice „Renaștere”, „Șansă”, „Forța de Alternativă și de Salvare a Moldovei”, blocurile electorale „Alternativa” și „Victoria” au contestat la CC constituționalitatea unor noi prevederi legislative legate de definiția partidelor succesoare ale partidelor declarate neconstituționale și aplicarea unor măsuri temporare pentru limitarea activităților partidelor. CC încă nu a adoptat o hotărâre. Măsura de precauție privind limitarea temporară a activității partidului a fost, de asemenea, atacată de partidul politic „Inima Moldovei” în cadrul audierilor respective și a fost respinsă drept inadmisibilă de CC la 25 septembrie.

¹⁷ A se vedea [Liniile directoare ale OSCE/ODIHR și ale Comisiei de la Veneția din 2020](#) privind reglementarea partidelor politice. În conformitate cu Articolul 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Articolul 12 din Pactul Internațional pentru Drepturile Civile și Politice (ICCPR), orice limitare a drepturilor partidelor politice trebuie să fie necesară într-o societate democratică, proporțională în natură și timp și eficientă în atingerea scopului acesteia. În cauza [Ignatencu și Partidul Comunist al României v. România \(2020\)](#), Curtea Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO) a susținut refuzul de a înregistra un partid văzut ca un succesor al fostului Partid Comunist totalitar, constatând că justificarea autorităților este relevantă și suficientă, iar măsura este proporțională. Cu toate acestea, instanța a reiterat că asemenea măsuri drastice, cum ar fi dizolvarea unui partid sau refuzul de a înregistra un partid, sunt justificate doar în cele mai serioase cazuri ([Herri Batasuna și Batasuna v. Spania, 2009](#), alin. 78; [Linkov v Republica Cehă, 2006](#), alin. 45).

¹⁸ Prin [hotărârea](#) din 12 septembrie 2025, CC a constatat că obligația de a ține un registru al membrilor de partid și de a-l prezenta periodic organelor competente este în interesele transparenței și democrației și ca atare nu poate fi considerată ca fiind contrară Constituției.

¹⁹ A se vedea [Opinia de urgență a ODIHR](#). A se vedea, de asemenea, art. 50 din [Liniile directoare ale OSCE/ODIHR și ale Comisiei de la Veneția din 2020](#) privind reglementarea partidelor politice: „Necesitatea restricțiilor trebuie să fie bine ponderată. Limitarea aleasă trebuie să reprezinte o măsură proporțională și cât mai puțin intruzivă pentru atingerea scopului respectiv”. În continuare, Avizul comun al ODIHR și al Comisiei de la Veneția privind proiectul Codului Electoral prevede că „ar trebui revizuite temeiurile pentru anularea înregistrării candidaților, și asemenea măsuri ar trebui să fie aplicate ca o ultimă soluție doar pentru cele mai grave încălcări care nu pot fi remediate în orice alt mod”.

Administrarea alegerilor

Alegerile parlamentare au fost gestionate de CEC, 37 de consilii electorale de circumscripție și 2274 de birouri electorale ale secțiilor de votare, inclusiv un număr mai mare de birouri electorale ale secțiilor de votare în alte țări, care au cuprins în total 301 secții de votare în 41 de țări pentru organizarea votului peste hotare și prin corespondență.²⁰ CEC este un organ permanent, constituit din 9 membri²¹, care a fost numit în anul 2021 cu un mandat de 5 ani și responsabilități extinse de gestionare a alegerilor. Cinci membri ai CEC, inclusiv președintele, sunt femei. Membrii consiliilor electorale de circumscripție (cu excepția președintelui permanent) sunt desemnați înainte de fiecare alegeri de consiliile locale, consiliile raionale și partidele politice. Birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organe temporare, numite de consiliile locale și partidele parlamentare. Toți funcționarii electorali trebuie să fie certificați de CEC care ține un registru de aproximativ 26.500 persoane. Femeile constituie 72% din membrii consiliilor electorale de circumscripție și 59% din președinții consiliilor electorale de circumscripție.

Comisia Electorală Centrală (CEC) a gestionat în mod eficient pregătirile tehnice pentru desfășurarea alegerilor, respectând în majoritatea cazurilor termenele limită prevăzute de legislație. Ședințele CEC au fost anunțate din timp, deschise observatorilor și mass-media, transmise în direct și disponibile online. Deciziile adoptate s-au publicat pe site-ul CEC, în principiu în timp util, ceea ce a sporit transparența. Cu toate acestea, procesele-verbale ale ședințelor au fost publicate cu întârzieri semnificative, și multe din ele nu au fost disponibile. Unele regulamente importante au fost, de asemenea, adoptate târziu din cauza modificărilor operate la Codul Electoral cu puțin înaintea alegerilor, însă acest lucru nu a afectat considerabil procesul.²²

Administrația electorală s-a bucurat de încrederea actorilor electorali în competența și eficiența sa. Ședințele CEC au avut un caracter profesionist și colegial, iar majoritatea deciziilor au fost suficient de justificate și adoptate în consens. Cu toate acestea, deoarece CEC este un organ desemnat politic, diferențele între partide au provocat lipsă de unanimitate la luarea deciziilor (6:3) în cazul unor probleme controversate, ceea ce a rezultat în dubii privind imparțialitatea și independența organului electoral. Este vorba de deciziile cu privire la deschiderea unui număr mai scăzut de secții de votare în Federația Rusă și pentru alegătorii cu reședința în localitățile de pe malul stâng al Nistrului (Transnistria) în comparație cu scrutinele precedente, precum și de decizia cu privire la numărul de buletine de vot tipărite pentru Transnistria.²³ Deciziile CEC pe marginea acestor aspecte au fost sprijinite de dovezi. Cu toate acestea,

²⁰ Patru birouri electorale ale secțiilor de votare vor colecta voturi prin corespondență din 10 țări: Australia, Canada, Finlanda, Islanda, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, Coreea de Sud, Suedia și Statele Unite ale Americii (SUA). În 2024, au fost deschise trei birouri electorale ale secțiilor de votare care au cuprins 6 țări.

²¹ Actuala compoziție a CEC include un membru desemnat de Președinte și opt membri desemnați de Parlament, proporțional reprezentării partidelor.

²² De exemplu, regulamentul privind acreditarea observatorilor a fost adoptat cu două săptămâni înainte de începutul perioadei electorale. Regulamentele privind desemnarea și înregistrarea candidaților și cel privind reprezentanții candidaților au fost modificate și aprobate la 10 iulie.

²³ CEC a deschis 301 secții de votare peste hotare (în comparație cu 231 în 2024) în baza prezenței medii, a numărului de înregistrări preliminare, precum și a informațiilor primite de la Ministerul Afacerilor Externe. Două dintre aceste birouri electorale ale secțiilor de votare au fost în Federația Rusă, ca în alegerile din 2024 și în scădere de la 17 pentru alegerile parlamentare precedente din motive de securitate. CEC a decis, de asemenea, să deschidă 12 birouri electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din Transnistria, ceea ce este mult mai puțin decât pentru alegerile prezidențiale din 2024, când au fost deschise 30 birouri electorale ale secțiilor de votare. Conform CEC, această decizie a fost mai mult bazată pe prezența alegătorilor la vot în cele trei alegeri precedente. Serviciul de Informații și Securitate a explicat că a recomandat să fie deschise doar 8 birouri electorale ale secțiilor de votare, atât din cauza îngrijorărilor legate de securitate și cumpărarea voturilor, cât și în baza prezenței anterioare. La 9 septembrie, CEC a aprobat în total 23.500 buletine de vot pentru cele 12 birouri electorale ale secțiilor de votare din Transnistria, în scădere de la 90.000 buletine în 2024. Toți trei membri ai CEC din partea opoziției și-au exprimat dezacordul cu decizia respectivă. Promo-LEX a menționat în raportul său că reducerea numărului de buletine de vot poate limita accesul alegătorilor, ceea ce va rezulta în cozi lungi și va descuraja participarea.

problemele respective au fost exploatate atât de actorii naționali, cât și de cei străini în scopuri politice. În câteva alte cazuri legate de înregistrarea candidaților și observatorilor, membrii opoziției s-au abținut sau au votat contra fără a indica motivul, lăsând decizia lor nejustificată.

La 25 septembrie, CEC la recomandarea organelor de securitate²⁴ a decis să mute cinci secții de votare pentru alegătorii din Transnistria în zonele urbane aflate la cel puțin 30 de kilometri de la Zona de Securitate.²⁵ Toți trei membri ai opoziției au criticat notificarea întârziată a acestor circumstanțe (trimisă cu doar 14 minute înainte de ședința CEC) și și-au exprimat dezacordul, afirmând că necesitatea de a parcurge distanțe mai mari (circa 45-50 km) poate descuraja prezența alegătorilor și poate constitui un obstacol pentru exercitarea drepturilor de vot.²⁶

Consiliile electorale de circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare au fost formate în limitele termenului prevăzut de legislație și asigurate cu suport logistic și resurse suficiente din partea autorităților. În general, activitatea consiliilor electorale de circumscripție a fost profesionistă și bine organizată, iar ședințele lor, la care au fost prezenți observatorii pe termen lung ai MOA ODIHR, au fost colegiale. Pentru transparență, deciziile consiliilor electorale de circumscripție au fost afișate în sediile lor respective, publicate pe paginile lor de Facebook, pe site-urile APL și site-ul CEC. Cu toate acestea, două consilii electorale de circumscripție s-au confruntat cu provocări semnificative la desemnarea membrilor unor birouri electorale ale secțiilor de votare. Problemele au fost legate de desemnări insuficiente din partea partidelor și anchetele pornite în privința foștilor membri cu privire la cumpărarea voturilor, ceea ce a dus la excluderea acestora din considerente de integritate.²⁷ CEC a prelungit termenul de certificare cu încă trei săptămâni pentru a asigura desemnarea de noi membri.

În perioada electorală, infrastructura digitală de stat a fost tot mai mult supusă atacurilor cibernetice, și securitatea cibernetică a alegerilor rămâne o îngrijorare serioasă. Pentru a spori rezistența, autoritățile au introdus, cu sprijinul partenerilor internaționali, un cadru bazat pe evaluarea riscurilor pentru identificarea și atenuarea atacurilor. Pe lângă aceasta, Sistemul Informațional Automatizat de Stat „Alegeri” (SIASA) al CEC, care gestionează un număr de aplicații, este protejat de Serviciul de Tehnologii Informaționale și Securitate Cibernetică (STISC) pentru a asigura un cadru de securitate coerent. Conform CEC și STISC, cel din urmă nu are acces la datele sistemului electoral și doar asigură securitatea sistemului. Cu toate acestea, unii interlocutori ai MOA ODIHR au pus la îndoială această informație și au vorbit despre potențiale riscuri de încălcare a securității datelor. A fost creată Agenția pentru Securitate Cibernetică (ASC), o nouă agenție pentru monitorizarea și gestionarea riscurilor, care promovează bunele practici de gestionare a incidentelor de securitate cibernetică și conduce Echipa de răspuns la incidente cibernetice la nivel național. În perioada electorală, aceasta a reușit să identifice și

²⁴ Inspectoratul General al Poliției (IGP) a avertizat despre riscuri serioase pentru securitate, inclusiv posibile amenințări cu bombe și provocări în ziua alegerilor. IGP a remarcat că, din cauza restricțiilor politice în zona de securitate, acesta nu ar putea asigura securitatea alegătorilor sau a procesului electoral în baza informațiilor fiabile obținute.

²⁵ Cinci birouri electorale ale secțiilor de votare din raioanele Anenii Noi, Căușeni și Dubăsari au fost mutate din localitățile lor respective la Anenii Noi, Căușeni și Chișinău, iar pentru alte birouri electorale ale secțiilor de votare au fost desemnate orașe de rezervă. IGP a explicat MOA ODIHR că serviciile de urgență trebuie să aibă acces deplin la toate secțiile de votare, ceea ce nu a fost asigurat la sediile originale aflate în raza Zonei de Securitate, fiind nevoie de aprobare din partea Comisiei Unice de Control.

²⁶ Sediile alternative, propuse de membrii CEC din partea opoziției, în localitățile Criuleni, Vadul-lui-Vodă și Bulboacă au fost considerate ca fiind mai aproape și mai bine conectate la rețeaua de transport, însă au fost în cele din urmă respinse de majoritate deoarece se află în Zona de Securitate și ar prezenta aceleași constrângeri pentru intervenția serviciilor de urgență.

²⁷ În Găgăuzia, în baza [deciziei consiliului raional de circumscripție](#), la 3 septembrie, 58 dintre 68 de birouri electorale ale secțiilor de votare erau incomplete (85%), neavând câte 1-4 persoane. În Taraclia, 9 dintre 32 de birouri electorale ale secțiilor de votare erau [incomplete](#) (28%). Pentru a respecta termenul limită de constituire a birourilor electorale ale secțiilor de votare, consiliile raionale de circumscripție au adoptat decizii pentru a suplini locurile vacante.

să elimine eficient un site fraudulos al CEC creat pe un domeniu aparent asemănător. În perioada de campanie electorală, și în special cu o săptămână înainte de alegeri, CEC a devenit țintă a campaniilor de dezinformare menite să submineze încrederea publică în instituție.²⁸

Începând de la 2 august, CEC, prin intermediul Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE), a organizat seminare cu prezență fizică pentru toți membrii consiliilor electorale de circumscripție și majoritatea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare. Instruirile pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare, la care au fost prezenți observatorii pe termen lung ai MOA ODIHR, au fost bine organizate și interactive. Pe lângă aceasta, au fost organizate instruirii pentru operatorii birourilor electorale ale secțiilor de votare, funcționarii Registrului de Stat al Alegătorilor (RSA), reprezentanții organelor de drept, societății civile și mass-media. CEC și CICDE au lansat campanii cuprinzătoare de educare și informare a alegătorilor, inclusiv podcasturi, videoclipuri și postări pe rețele de socializare în limbile română, rusă, găgăuză, bulgară, ucraineană și romani, cu subtitrare și traducere în limbaj mimico-gestual. Inspectoratul General al Poliției a lansat, de asemenea, o campanie de sensibilizare, avertizând alegătorii despre corupția electorală, și a creat o linie fierbinte pentru raportarea cazurilor respective.

Înregistrarea alegătorilor

Înregistrarea alegătorilor este pasivă, bazată pe datele din registrul populației ținut de ASP. RSA este completat și actualizat zilnic de CEC. Dreptul de vot este acordat fiecărui cetățean care a împlinit 18 ani până la data alegerilor, cu excepția persoanelor care au fost private de dreptul de vot printr-o hotărâre judecătorească din cauza unei dizabilități psihologice sau intelectuale,²⁹ acest lucru fiind în contradicție cu standardele internaționale și cu recomandările anterioare ale ODIHR.³⁰

La situația din 1 septembrie, RSA a inclus 3.299.396 de alegători, 2.763.678 dintre aceștia fiind pe listele electorale; 258.624 de alegători care nu au domiciliu sau reședință, inclusiv cei emigrați peste hotare, și 277.094 de alegători care locuiesc în Transnistria nu sunt pe listele electorale permanente și pot fi incluși în liste suplimentare în ziua alegerilor.³¹ Interlocutorii MOA ODIHR nu și-au exprimat îngrijorări semnificative privind corectitudinea generală și caracterul incluziv al înregistrării alegătorilor. Cu toate acestea, mai persistă probleme învechite legate de înregistrarea persoanelor decedate, inclusiv a alegătorilor cu domiciliul în străinătate sau în Transnistria, deoarece mecanismul de radiere a persoanelor decedate din RSA depinde de inițiativa familiei de a raporta schimbările respective. În afară de aceasta, unii alegători nu au domiciliu sau reședință oficială. Acest lucru afectează, în special, populația romă. CEC a menționat lipsa unui registru unic al adreselor, din care cauză actele de identitate conțin uneori denumiri de străzi și adrese inactuale.

CEC a organizat înregistrarea preliminară online opțională pentru alegătorii care se află peste hotare și înregistrarea preliminară obligatorie pentru votul prin corespondență până la 14 august. Birourile electorale ale secțiilor de votare de peste hotare au primit în total 16.145 de cereri pentru votul în persoană și 2606 cereri pentru votul prin corespondență. CEC și alți interlocutori ai MIOA ODIHR și-

²⁸ Printre acestea se enumeră [dezinformarea flagrantă](#) împotriva președintei CEC, un atac cibernetice documentat și o campanie de dezinformare despre buletinele de vot pentru votul prin corespondență.

²⁹ Conform CEC, 635 de persoane nu pot participa la alegeri în baza unei hotărâri judecătorești, fiind plasate sub tutelă.

³⁰ A se vedea art. 12 și 29 din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD): „Statele-părți vor recunoaște că persoanele cu dizabilități de bucură de capacitate de exercițiu de rând cu ceilalți în toate aspectele vieții” și „vor asigura [...] dreptul și oportunitatea lor de a vota și de a fi alese”. Punctul 48 din Comentariul General Nr. 1 la art. 12 al CDPD prevede că „abilitatea unei persoane de a lua decizii nu poate servi drept temei pentru a exclude persoanele cu dizabilități din exercitarea [...] dreptului de vot [și a] dreptului de a candida în alegeri”.

³¹ Codul Electoral permite verificarea electronică a datelor alegătorilor conform registrului centralizat în ziua alegerilor pentru a preveni votarea multiplă.

au exprimat îngrijorări privind abuzul de date cu caracter personal. S-a sugerat că datele cu caracter personal ale alegătorilor au fost furate prin intermediul instrumentelor online legate de schemele de cumpărare a voturilor, cum ar fi banca rusă Promsvyazbank afiliată Ministerului Apărării, aplicațiile TAITO și Telegram, și folosite pentru înregistrare prealabilă, în special în privința alegătorilor din Federația Rusă, care a crescut semnificativ în amploare în aceste alegeri.³²

Legislația asigură transparența și accesibilitatea suficientă a listelor electorale, cu cerința de afișare publică a listelor la birourile electorale ale secțiilor de votare nu mai târziu de 8 septembrie și posibilitatea verificării online a listelor. Alegătorii, reprezentanții concurenților electorali și observatorii au avut dreptul să verifice corectitudinea datelor de pe listele electorale și să depună cereri privind corectarea lor la birourile electorale ale secțiilor de votare până la 21 septembrie. Observatorii pe termen lung ai MOA ODIHR au observat că listele electorale au fost disponibile la secțiile de votare la solicitare, însă interesul alegătorilor pentru verificarea datelor din ele a fost scăzut datorită posibilității de verificare online.

Înregistrarea candidaților

Alegătorii eligibili au dreptul să fie aleși, cu excepția personalului militar activ, a persoanelor aflate în detenție în instituțiile penitenciare, a persoanelor cu antecedente de crime internaționale, precum și a persoanelor care au fost private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere printr-o hotărâre judecătorească finală. Persoanele pot candida fie pe listele de partid/bloc, fie în mod independent. Desemnarea candidaților a durat de la 20 iunie până la 19 august. Candidații independenți trebuie să colecteze semnături de la alegători pentru sprijinirea candidaturii lor.³³

În temeiul modificărilor recente ale legislației, partidele politice trebuie să prezinte datele despre membrii organelor executive centrale ale lor către ASP până la începutul perioadei electorale (14 iulie). Până la aceeași dată, CEC a publicat lista concurenților electorali eligibili în baza informațiilor primite de la ASP. Dintre cele 66 de partide oficial înregistrate, 39 au fost considerate complet sau parțial eligibile (în așteptarea aprobării) pentru participare. După adoptarea deciziilor privind eligibilitatea a 6 partide, această cifră a fost redusă la 33 de partide. Interlocutorii MOA ODIHR au fost în general de acord cu deciziile ASP privind eligibilitate, menționând inactivitatea unor partide, deși unii au presupus aplicarea selectivă a legii și au notat termenele scurte pentru prezentarea datelor despre partid. Două partide, în special, au fost afectate de noile regulamente care cer aprobare prealabilă de la ASP. Partidul Liberal Democrat din Moldova (PLDM) a contestat decizia CEC prin care a fost declarat neeligibil deoarece documentele au fost depuse la ASP după expirarea termenului limită prevăzut de legislație. Cu toate că CAC a anulat decizia dată, CSJ în cele din urmă a susținut-o. Într-un al doilea caz, deși PSA a admis inițial Partidul Democratic Modern din Moldova (PDMM), ulterior i-a revocat eligibilitatea în baza informațiilor primite de la organe de securitate competente. Acest lucru a dus, în cele din urmă, la refuzul de a înregistra partidul.

Prin decizia instanțelor,³⁴ CEC a refuzat să înregistreze blocul electoral „Victoria”, iar activitatea celor patru partide politice care formează acest bloc, fiind considerate „partide succesoare”, a fost temporar

³² În Federația Rusă s-au înregistrat prealabil 13.000 de alegători în comparație cu 1125 pentru alegerile prezidențiale din anul trecut.

³³ Bărbații candidați au trebuit să depună cel puțin 2000 și cel mult 2500 semnături, iar pentru femeile ce candidează această cifră a fost de 1000 și 2500, respectiv. Candidații independenți nu trebuie să fie, sau să fi fost, cu 70 de zile până la ziua alegerilor, membri ai oricărui partid politic și nu trebuie să fi susținut public orice partid politic în perioada respectivă.

³⁴ Instanța va determina dacă un partid politic este succesor, evaluând conexiunile sale și asemănările substanțiale cu un partid declarat neconstituțional, dacă dovezile confirmă că partidul nou sau înregistrat urmărește continuarea sau reluarea activităților partidului interzis.

limitată prin hotărârea CAC din 19 august care a fost ulterior atacată în recurs. Hotărârea a fost urmarea unei mișcări a Ministerului Justiției privind dizolvarea partidelor presupuse succesoare ai Partidului Șor declarat neconstituțional. CSJ a respins recursul partidelor împotriva acestei restricții temporare care va rămâne în vigoare până la pronunțarea unei decizii finale de către CAC. Respectiv, aceste partide nu au fost înregistrate.

CEC a înregistrat 4 blocuri electorale, 15 partide politice și 4 candidați independenți dintr-o gamă largă de actori politici, oferind alegătorilor o alegere vastă. Partidele politice „Uniunea Centristă din Moldova”, „Pentru oameni, natură și animale”, „Moldova Mare” și „Noua Opțiune Istorică” au fost inițial respinse pe motiv de încălcări ale regulilor de înregistrare, ceea ce a dus la radierea unor candidați din listă, lucru care a afectat cota de gen.

Termenele de soluționare a disputelor legate de înregistrarea candidaților au fost modificate în 2025 în conformitate cu recomandările anterioare ale ODIHR. Cu toate acestea, ele nu oferă încă un remediu efectiv deoarece nu au garantat soluționarea acestor litigii până la începutul campaniei electorale.³⁵

Printre litigiile care nu au fost soluționate până la începutul perioadei electorale se numără cel referitor la partidul politic „Noua Opțiune Istorică” care a fost adăugat la 4 septembrie deoarece CEC a reconsiderat cazul după hotărârea CAC. Partidul politic „Moldova Mare” a fost înregistrat de CEC la 5 septembrie după pronunțarea hotărârii CSJ (a se vedea *Soluționarea litigiilor electorale*).

La luarea deciziilor respective CEC a folosit uneori o abordare formalistă și selectivă și nu a informat întotdeauna partidele în mod clar și în timp util despre deficiențele care trebuiau corectate. CEC a opinat că, deși a oferit recomandări în unele cazuri, nu este responsabilitatea sa să ajute concurenții electorali în completarea corectă a cererilor. În afară de aceasta, unele noi cerințe de înregistrare a candidaților s-au dovedit a fi împovărătoare. De exemplu, cerința ca toți candidații de pe listă să se prezinte în persoană la Chișinău și să-și aplice semnătura creează o problemă în special pentru cei care locuiesc în afara Chișinăului (sau peste hotare). Aceste cerințe contravin principiului oportunităților egale și dreptului de a candida în alegeri.³⁶ Întârzierile în soluționarea unor cazuri legate de înregistrarea candidaților au avut un efect de domino, ducând la întârzierea anumitor proceduri, cum ar fi pregătirea buletinelor de vot.

Toate listele înregistrate au respectat cotele de gen și cerințele de reprezentare prevăzute de legislație. Circa 43% din cei 1403 candidați înregistrați sunt femei, însă doar 3 dintre 19 formațiuni politice concurente sunt conduse de o femeie.

La 19 septembrie, Ministerul Justiției a cerut de la CAC limitarea activității partidului „Inima Moldovei” (parte a Blocului Electoral Patriotic) pentru o perioadă de 12 luni³⁷ în urma notificării CEC privind o presupusă finanțare ilicită a partidului și legăturile acestuia cu Partidul Șor declarat

³⁵ Toate cele 9 recursuri la CSJ, legate de înregistrarea candidaților, au fost soluționate între 29 august și 11 septembrie (ultimul caz).

³⁶ Art. 7.5 din Documentul de la Copenhaga al OSCE din 1990 stabilește că țările participante trebuie să „respecte dreptul cetățenilor de a candida pentru funcții politice sau publice, individual sau în calitate de reprezentanți ai partidelor politice sau ai organizațiilor, fără discriminare”.

³⁷ În conformitate cu art. 21 alin. (1) din Legea privind partidele politice, activitatea unui partid politic poate fi limitată în cazul în care acțiunile acestuia prejudiciază serios pluralismul politic sau principiile democratice fundamentale, iar în conformitate cu alin. (5), pe perioada de limitare a activității partidului politic este interzisă participarea acestuia în alegeri, fie individual sau în comun cu alții. Pe lângă aceasta, Ministerul Justiției a cerut, de asemenea, ca măsură de precauție, limitarea temporară a activității partidului până la pronunțarea deciziei finale a CAC în esență, pe motiv că activitățile ilegale ale partidului prezintă un risc real și iminent de a aduce daune ireparabile valorilor democratice și statului de drept.

neconstituțional.³⁸ La 25 septembrie, CAC a admis cererea Ministerului Justiției. Ca rezultat, la 26 septembrie, CEC a exclus candidații „Inimii Moldovei” de pe lista BEP, cerând revizuirea listei de candidați în termen de 24 de ore în conformitate cu cota de gen. La 27 septembrie, CSJ a respins recursul împotriva hotărârii CAC. De asemenea, la 26 septembrie, în baza plângereii depuse de PSDE și a notificărilor de la diverse organe de drept și servicii de informații, CEC a decis să anuleze înregistrarea partidului „Moldova Mare”. Notificările conțineau o mulțime de acuzații de presupuse încălcări serioase ale legii, inclusiv utilizarea mijloacelor financiare nedeclarate de către partid, finanțare străină, mituirea alegătorilor și cooperare cu partide considerate succesoare ale Partidului Șor declarat neconstituțional. CEC a cerut, de asemenea, Ministerului Justiției să considere inițierea procedurilor de limitare a activității partidului. În ziua alegerilor, CAC a audiat apelul și l-a respins, cu câteva ore înainte de închiderea secțiilor de votare. Ținând cont de momentul în care acestea au intervenit, acțiunile legate de eligibilitatea celor două partide au afectat certitudinea legală a statutului concurenților electorali și au limitat dreptul lor la un remediu efectiv, ceea ce contravine standardelor internaționale.³⁹

Campanie electorală

Campania electorală a avut un caracter competitiv, și libertățile fundamentale au fost în general respectate. Cu excepția unor incidente izolate, partidele politice și candidații și-au putut prezenta în mod liber programele electoratului.⁴⁰ Perioada electorală oficială a durat de la 29 august până la 26 septembrie. Deoarece legislația permite activitățile politice electorale care nu includ apeluri directe de a vota, unele partide politice au profitat de această prevedere, organizând diverse inițiative înainte de campania electorală oficială, ceea ce a rezultat în unele plângeri privind propaganda timpurie.⁴¹

Campania a părut inițial lentă, dar s-a intensificat în ultimele săptămâni. Printre cei mai vizibili și activi concurenți electorali s-au numărat PAS, BEP, blocul „Alternativă”, „Partidul Nostru”, „Mișcarea Respect Moldova”, Coaliția pentru Unitate și Bunăstare, „Democrația Acasă”, Partidul Social Democrat European și „Moldova Mare”. Metodele tradiționale de campanie electorală au inclus mitinguri, întâlniri cu alegătorii, propagandă electorală de la ușă la ușă și distribuirea de materiale. Au fost raportate câteva cazuri de diseminare ilegală a materialelor electorale.⁴² PAS și-a axat campania

³⁸ Suplimentar, în urma unei plângeri din partea ALDE împotriva partidului politic „Inima Moldovei”, CEC a decis că, deși nu poate confirma în mod concludent încălcarea serioasă a regulilor de finanțare de către „Inima Moldovei” sau Blocul Electoral Patriotic, există suspiciuni rezonabile privind finanțarea lor. Din acest motiv, CEC a emis o avertizare la adresa blocului ca măsură preventivă pentru a asigura respectarea strictă a regulilor de finanțare, afirmând că, nu este clară deși suma exactă a finanțării ilegale, se suspectă existența acesteia. A fost ordonată efectuarea unui control financiar minuțios și a fost notificat Ministerul Justiției.

³⁹ Art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, „Dreptul la un remediu efectiv”, prevede că „Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale”. Art. 5.10 din Documentul de la Copenhaga al OSCE din 1990 cere țărilor participante să se asigure că „fiecare persoană dispune de un mijloc efectiv de redresare împotriva deciziilor administrative, pentru a garanta respectarea drepturilor fundamentale și a asigura integritatea legală”. Hotărârea CEDO în cauza *Abil v. Azerbaidjan* (5 martie 2020) stabilește că „pentru a preveni descalificarea arbitrară a candidaților, procedurile naționale relevante ar trebui să includă garanții suficiente care protejează candidații de acuzații abuzive și neîntemeiate de comportament electoral necorespunzător, iar deciziile de descalificare ar trebui să se bazeze pe dovezi solide, relevante și suficiente ale comportamentului respectiv”.

⁴⁰ MOA ODIHR a primit informații precum că poliția făcea fotografii ai reprezentanților și susținătorilor partidelor de opoziție în timpul evenimentelor electorale în câteva localități. Într-un caz, a fost anulat aranjamentul de a pune clădirea spitalului din Cimișlia la dispoziția blocului electoral „Alternativa” pentru organizarea unei întâlniri cu alegătorii.

⁴¹ De exemplu, CEC a primit șase plângeri – cinci împotriva PAS și una împotriva „Inima Moldovei”. CEC a respins două din ele, readresând celelalte patru la poliție pentru investigare.

⁴² La situația din 26 septembrie, CEC a primit 31 de plângeri, toate la adresa PAS. Toate plângerile au fost readresate la poliție și comisii de nivel mai jos pentru investigare și clarificare, respectiv. De exemplu, la 5 septembrie la Durlști și la 6 septembrie la Chișinău, posterele PAS au fost plasate în afara zonelor dedicate.

electorală pe realizările sale declarate și pe angajamentul său pentru integrare în UE, în timp ce opoziția s-a concentrat pe critica guvernului, apelarea la valorile tradiționale, promovarea dezvoltării și a legăturilor mai strânse cu Federația Rusă. Interlocutorii ODIHR au remarcat, de asemenea, implicarea clerului afiliat cu Patriarhatul Moscovei în perioada electorală, cu încercarea de a influența alegătorii folosind așa-numitele valori tradiționale și retorica anti-UE, fapt confirmat și printr-un număr de investigații jurnalistice. În campaniile electorale au figurat din abundență temele precum intervenția străină, corupția și bunăstarea economică.

Legea interzice utilizarea resurselor administrative pentru campania electorală, inclusiv a fondurilor publice, a transportului, a alocărilor din buget și a puterii oficiale, precum și a publicității de stat. Recomandările anterioare ale ODIHR privind prevenirea abuzului de resurse administrative nu au fost pe deplin abordate în legislație, însă CEC a publicat linii directoare suplimentare în această materie. Cu câteva zile înainte de începutul perioadei electorale, guvernul a revizuit bugetul și a anunțat că 295.000 elevi vor primi o sumă de 51 euro pentru fiecare din următorii doi ani școlari, prima plată urmând să fie efectuată la începutul lunii septembrie.⁴³ Cu toate că această practică pare să nu contravină legii, aceasta ar fi putut oferi un avantaj electoral injust și este contrară standardelor internaționale.⁴⁴

Un membru al guvernului care a candidat în alegeri nu și-a suspendat funcția oficială la începutul campaniei electorale, așa cum cere legea, iar un alt ministru a apărut la evenimentele electorale ale PAS în capacitatea sa oficială.⁴⁵ Aceste cazuri probabil au estompat granița între partid și Stat, ceea ce contravine angajamentelor OSCE și bunelor practici.⁴⁶ La nivel local, a avut loc o serie de acuzații nemotivate, atât din partea opoziției, cât și din partea partidului de guvernare, privind posibilul abuz de resurse administrative la nivel local.⁴⁷

Campania electorală a fost marcată de atacuri hibride, inclusiv finanțare ilicită pentru a influența decizia alegătorilor, dezinformare și incidente de securitate cibernetică.⁴⁸ În timpul campaniei electorale și, în special, în ultima săptămână înainte de alegeri, a apărut o serie de investigații jurnalistice naționale și internaționale credibile de la instituții mass-media precum *BBC* și *Bloomberg*, în care s-a constatat că o rețea organizată, finanțată din surse străine, coordona scheme de cumpărare a voturilor și campanii de dezinformare țintite.⁴⁹ Autoritățile au identificat atacurile sus-menționate ca având origine în Federația Rusă, fiind facilitate de o rețea coordonată de susținători afiliată lui Ilan Șor, cu folosirea criptomonedelor și cardurilor electronice asociate cu conturi deschise la banca Promsvyazbank din

⁴³ A se vedea ajustările la [Bugetul de stat](#), operate la 18 iunie prin modificarea [Legii Nr. 188](#), privind alocarea a 15,3 milioane de euro pentru elevi. A se vedea [anunțul](#) făcut la 17 iunie de Președintele Parlamentului, Igor Grosu, și Ministrul Educației, Dan Perciun.

⁴⁴ A se vedea art. II.B.1.1 din [Liniile directoare comune](#) ale ODIHR și ale Comisiei de la Veneția privind prevenirea și răspunsul la abuz de resurse administrative în timpul proceselor electorale, care prevede că „cadru legal ar trebui să prevadă mecanisme eficiente pentru a interzice autorităților publice să profite în mod necinstit de funcțiile lor prin [...] utilizarea fondurilor specifice (bugetelor de stat sau locale), precum și a resurselor instituționale”.

⁴⁵ La 7 septembrie, Ministrul Muncii și Protecției Sociale Alexei Buzu nu și-a suspendat obligațiile oficiale după începutul campaniei electorale. La 17 septembrie, CEC a avertizat Ministrul Mediului Sergiu Lazarencu privind încălcarea regulilor legate de conflicte de interese.

⁴⁶ Art. 5.4 din Documentul de la Copenhaga al OSCE din 1990 cere să existe „o separare clară între Stat și partidele politice”. A se vedea, de asemenea, art. II.B.1.1 din Liniile directoare comune ale ODIHR și ale Comisiei de la Veneția privind prevenirea și răspunsul la abuz de resurse administrative în timpul proceselor electorale.

⁴⁷ MOA ODIHR a primit rapoarte privind asemenea acuzații, inclusiv 38 de plângeri depuse la CEC, dintre care 31 împotriva PAS, 2 împotriva lui Ion Ceban din blocul „Alternativa”, 3 împotriva „Partidului Nostru” și 1 împotriva „Ligii Orașelor și Comunelor”. CEC a respins 10 plângeri, 15 au fost readresate la poliție, iar 13 așteptau să fie examinate.

⁴⁸ Agenția pentru Securitate Cibernetică (ASC) a avertizat utilizatorii aplicațiilor WhatsApp, Signal și Telegram despre distribuirea mesajelor de phishing.

⁴⁹ A se vedea investigația [Bloomberg](#) publicată la 22 septembrie și [reportajul BBC](#) din 21 septembrie despre știrile false finanțate de Rusia, menite să perturbe alegerile.

Rusia.⁵⁰ Eforturile comune ale Inspectoratului General al Poliției (IGP), ale Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS), ale Centrului Național Anti-corupție (CNA) și ale Serviciului Fiscal de Stat, fiind apreciate de mulți interlocutori ai MOA ODIHR ca fiind eficiente, au rezultat în 844 de percheziții, 122 de detenții, 13 cazuri penale și aplicarea a 46 de măsuri preventive, cu un număr de investigații încă în curs de desfășurare.⁵¹ În continuare, eforturile proactive ale organelor de drept de a preveni publicul despre asemenea intervenție, au contribuit la mitigarea impactului, iar observatorii pe termen lung ai MOA ODIHR au raportat că noile sancțiuni mai stricte pentru corupția electorală au fost văzute de mulți ca un pas pozitiv și o măsură puternică de prevenire a cumpărării de voturi.

În ciuda cotelor de gen, doar câteva candidate au beneficiat de vizibilitate semnificativă în perioada electorală. Femeile au constituit o pondere considerabilă din numărul total al concurenților electorali, inclusiv trei pătrimi din candidații independenți și 42% din toți candidații. Cu toate acestea, după cum a observat MOA ODIHR, ele au fost implicate în evenimentele electorale mai degrabă ca participanți decât ca figuri de seamă. Aproape o jumătate din participanții la evenimentele electorale la care au fost prezenți observatorii pe termen lung ai MOA ODIHR au fost femei, însă ele nu s-au bucurat de vizibilitate egală la mitingurile electorale observate.

Mediu online

Activitatea electorală pe platformele rețelelor de socializare rămâne a fi în cea mai mare parte nereglementată, atât pentru concurenții electorali, cât și pentru platforme. Concurenții electorali au profitat pe larg de rețele de socializare la nivel național și local, în primul rând de Facebook, Instagram, TikTok și Telegram.⁵² Partidele politice și blocurile electorale și-au prezentat programele și activitățile electorale, iar PAS, blocul „Alternativa” și „Partidul Nostru” au publicat, de asemenea, peste 400 de publicități electorale plătite pe Facebook. Propaganda oficială online s-a axat mai mult pe probleme, oglindind tonalitatea întâlnirilor cu alegătorii și publicațiilor în mass-media, dar au avut loc, de asemenea, cazuri de atacuri la persoană și retorică de incitare la ură cu scopul discreditării oponentilor.

În afara campaniei oficiale de pe internet, monitorizarea rețelelor de socializare de către MOA ODIHR a identificat un număr mare de postări electorale neoficiale, publicate de creatori de conținut, multe dintre care par să fi fost polarizante și neautentice coordonate în toate rețelele de conturi nou-create. Aceste constatări au fost coroborate de eforturile de monitorizare a rețelelor de socializare din partea OSC-urilor.⁵³ Unele dintre aceste postări au furnizat opinii politice legitime, deși deseori cu folosirea

⁵⁰ Conform [informațiilor](#) comunicate de șeful Inspectoratului General al Poliției, începând cu alegerile prezidențiale și referendumul din 2024, au fost identificate schemele care implică peste 138.000 de conturi și tranzacții. Schemele presupuneau transferul de date cu caracter personal și de coordonare a alegătorilor prin zeci de grupuri din Telegram. La 6 august, Ministrul Afacerilor Interne [a avertizat](#) alegătorii despre răspunderea prevăzută pentru folosirea aplicației TAITO, pe lângă grupurile Telegram, în scopurile de corupție electorală pentru viitoarele alegeri parlamentare.

⁵¹ Datele au fost obținute de la Procuratura Generală, IGP și CNA în perioada de 14 iulie – 25 septembrie.

⁵² În conformitate cu Declarația interpretativă recent adoptată a Comisiei de la Veneția la Codul bunelor practici în aspecte electorale cu privire la tehnologii digitale și inteligență artificială, „Statul este obligat să ia măsuri efective pentru a asigura un mediu ce susține dezbateri publice serioase, prevenind și pedepsind încălcări ale dreptului alegătorilor de a forma o opinie, inclusiv de către actori privați, și prevenind acoperirea mediatică inechitabilă în perioada electorală”. Pot fi menționate și alineate alternative, de exemplu 10 sau 11.

⁵³ Observatoarele europene ale mass-mediei digitale, finanțate de UE (cum ar fi [FACT](#) și [BROD](#)), au raportat folosirea dezinformațiilor și metodelor manipulative pe parcursul campaniei electorale. OSC-uri individuale cum ar fi [Watchdog](#), [StopFals!](#), [Funky Citizens](#) și [Expert Forum](#) au notificat platformele cu privire la peste 12.500 postări, conturi și rețele problematice. Platformele au reacționat la mai puțin de o jumătate din notificări, și în general nu au făcut-o în timp util, deși au mărit viteza de reacție către finele perioadei electorale. Comisia Europeană a facilitat întâlniri săptămânale, începând de la 1 septembrie, între platforme și OSC-uri pentru schimb de informații.

retoricii înflăcărare, în timp ce altele păreau să disemineze dezinformații. Cele din urmă au folosit uneori videoclipuri „deepfake” generate de AI, care nu au marcaje și induc în eroare, „ferme de troli” sau boturi automatizate pentru a spori artificial angajamentul și numărul de vizualizări.⁵⁴ Poliția a raportat către MOA ODIHR că unele dezinformații au fost amplificate și de publicitate pe Facebook. Majoritatea conținuturilor care păreau să folosească metode înșelătoare, încălcând standardele acceptate de comunitățile platformelor, au promovat narative anti-PAS, anti-UE și anti-OTAN.

Eforturile statului au fost consolidate considerabil prin faptul că autoritățile au aplicat un șir de mecanisme și au implicat un număr de agenții pentru a depista intervenție externă și dezinformarea. Autoritățile de stat și OSC-urile au lucrat, de asemenea, să sensibilizeze publicul cu privire la riscurile dezinformării și conținutul de manipulare. Urmărind consolidarea rezistenței întregii societăți – o abordare utilizată într-un șir de țări din Europa – responsabilitatea de demascare și prevenire a dezinformațiilor a fost delegată ministerelor și sprijinită de eforturile societății civile.⁵⁵ Cu toate că departamentele de stat au abordat problema dezinformării cu jurnaliști, acestea nu au furnizat în general informații bazate pe fapte pentru a combate în mod direct și public narativele false pe paginile oficiale ale rețelelor de socializare. În ciuda eforturilor semnificative de a proteja publicul de informații nocive, campania electorală a fost afectată negativ de dezinformare din cauza caracterului endemic al problemei. Unele campanii de combatere a dezinformării ale OSC-urilor par să fi fost direcționate împotriva anumitor partide și blocuri de opoziție.

Multe agenții de stat au evaluat în mod individual postări și conturi cu caracter de dezinformare și neautentic din rețelele de socializare, atenționând în continuare platformele, diferitele agenții activând în calitate de puncte focale pentru platforme separate.⁵⁶ Cu toate acestea, coordonarea între agenții pare să nu fi fost cuprinzătoare. Conform aprecierii autorităților, niciuna din platforme nu a reacționat în mod adecvat și în timp util la circa 1000 de solicitări privind luarea de măsuri, trimise în perioada electorală, Meta și Alphabet fiind mai puțin receptive decât TikTok, iar Telegram nefiind deloc receptiv.⁵⁷

Retorica semănătoare de discordie din partea candidaților și rețelele neautentice care diseminează dezinformații și incitări la ură au afectat negativ credibilitatea informațiilor disponibile alegătorilor. Acest lucru a fost agravat în continuare de algoritmele platformelor care amplifică implicare emoțională și creează „bule informaționale” și „bule de filtrare”.⁵⁸ Ca factor agravant, la 23 septembrie, funcționarii de stat din Federația Rusă și mass-mediile, în special TASS care este agenția de știri de stat a Federației Ruse, au promovat un narativ alarmant și fals al Serviciului de Informații Străine (SVR) al Federației Ruse că UE ar „ocupa Moldova”, că OTAN ar avea intenția să amenințe Transnistria din partea Odesei

⁵⁴ A se vedea, de exemplu, raportul OSC-ului [Context](#) privind [dezinformare](#) și [comportament neautentic coordonat](#).

⁵⁵ Unele OSC-uri includ [Veridica](#) și [StopFals!](#), alături de instituții mass-media. Pe de altă parte, unele narative false nu au fost abordate de autorități, inclusiv un videoclip deepfake în care se afirma că prețurile la gaz ar fi scăzute cu 50% în septembrie.

⁵⁶ Cu puțin înainte de începutul perioadei electorale, CEC, SIS și poliția au devenit puncte focale pentru TikTok, Centrul StratCom – pentru Meta și Google, iar Consiliul Audiovizual – pentru știri video de pe YouTube.

⁵⁷ La [16 septembrie](#), TikTok a anunțat că a eliminat rețelele care susțineau opoziția pro-rusă și care foloseau o mulțime de comportamente neautentice coordonate, inclusiv „scheme probabile de publicare a comentariilor plătite” din Bangladesh. De asemenea, platforma a prevenit peste 2,2 milioane de like-uri false și 1,4 milioane de solicitări false de abonare, a blocat crearea a peste 250.000 de conturi de spam în Moldova și a eliminat peste 100.000 de conturi false, 1,3 milioane de like-uri false și 1,6 milioane de urmăritori falși. [Meta](#), [Google](#), [YouTube](#) și [Telegram](#) nu au furnizat date despre oricare măsuri luate de ele în special în legătură cu alegerile din Moldova. Meta este compania-mamă a lui Facebook și Instagram. Alphabet este compania-mamă a lui Google și YouTube.

⁵⁸ O bulă informațională este un mediu social de viziuni similare, iar o bulă de filtrare – o sferă informațională ajustată de algoritme care întăresc preferințele existente. A se vedea art. 14, 30, 140 din Opinia privind tehnologii digitale și alegeri a Comisiei de la Veneția și a Direcției pentru societatea informațională și acțiuni împotriva crimei din cadrul Direcției Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI).

și că „falsificările grave ale rezultatelor alegerilor ar cauza moldovenii să iasă în străzi pentru a-și apăra drepturile”.⁵⁹

Finanțarea campaniei electorale

Cadrul normativ-legislativ privind finanțarea campaniei electorale oferă o bază suficientă pentru asigurarea transparenței, responsabilității financiare și integrității și corespunde în principiu standardelor internaționale.⁶⁰ În mod pozitiv, modificările recente ale legislației au abordat parțial majoritatea recomandărilor precedente ale ODIHR, inclusiv cele legate de revizuirea cadrului legislativ pentru combaterea finanțării ilicite și de rolul CEC în supraveghere. Mai mult ca atât, au fost implementate majoritatea recomandărilor GRECO privind transparența finanțelor politice.⁶¹ Aceste modificări au contribuit la o mai bună soluționare a problemelor de către CEC. Cu toate acestea, încă nu au fost implementate alte recomandări mai vechi ale ODIHR, inclusiv cele legate de finanțarea terților și evaluarea contribuțiilor în natură.

Doar partidele politice au dreptul la subvenții bănești care sunt alocate în conformitate cu rezultatele alegerilor precedente și numărul de femei și tineri aleși.⁶² O recomandare anterioară a ODIHR, prin care s-a propus ca candidații independenți să aibă, de asemenea, dreptul la alocații din bugetul de stat, nu a fost implementată. Au fost disponibile împrumuturi fără dobândă, însă majoritatea concurenților le-au considerat prea mici pentru a merita să fie solicitate. CEC a informat MOA ODIHR că doar un singur concurent electoral (partidul politic „Noua Opțiune Istorică”) a aplicat pentru împrumut.

Finanțarea privată a campaniilor electorale constă în primul rând din donații, care pot fi bănești sau în natură (raportate la valoarea medie de piață). Pragurile de donații diferă în funcție de diferite tipuri de donatori. În special, persoanele juridice pot dona un echivalent de cel mult 12 salarii medii lunare (ce nu depășește 30% din venitul anual al persoanei juridice).⁶³ Unii concurenți electorali au afirmat că persoanele juridice nu doreau să facă donații din cauza presupuselor consecințe politice. În timp ce finanțarea terților este în continuare interzisă, până acum lipsesc prevederi legislative detaliate.

Limita cheltuielilor electorale pentru fiecare concurent electoral constituie 3.912.764 de euro. Conform modificărilor recente, pe lângă cheltuielile bănești, această limită ar trebui să includă și contribuțiile în

⁵⁹ A se vedea reportajul TASS despre afirmațiile SVR.

⁶⁰ Cadrul legislativ al finanțării partidelor politice și activităților electorale constă din [Codul Electoral](#) (art. 50-59), [Legea privind partidele politice](#) (art. 24-31) și deciziile CEC, inclusiv [Regulamentul CEC Nr. 1102/2023](#) privind finanțarea activității partidelor politice și [Regulamentul CEC Nr. 1185/2023](#) privind finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale.

⁶¹ [Raportul de evaluare GRECO din 2023 \(a cincea rundă de evaluare\)](#) stabilește că „88% din recomandări au fost implementate în [...] rundă de evaluare [legată de finanțarea partidelor politice]” (art. 9).

⁶² [Legea privind partidele politice](#) prevede că anual se alocă 0,1% din veniturile bugetului de stat, cu excepția veniturilor cu destinație specială, pentru finanțarea partidelor politice. Pentru 2025, [Legea privind bugetul de stat](#) a alocat în total 3.195.466 de euro. Această sumă a fost distribuită între partidele politice conform următoarei formule: 30% proporțional rezultatelor obținute la alegerile parlamentare, 30% pentru alegerile locale și 15% pentru alegerile prezidențiale; 7,5% proporțional numărului de femei alese în alegerile parlamentare și 7,5% pentru alegerile locale; 5% proporțional numărului de tineri (până la 35 de ani) aleși în alegerile parlamentare și 5% pentru alegerile locale. Apoi, partidele care candidează individual sau în cadrul unui bloc pot folosi până la 70% din subvenția lor de stat pentru campania electorală. Prin [Decizia 3346/2025](#), CEC a stabilit următoarele alocații pentru anul 2025: PAS (1.497.853 euro), PSRM (654.885 euro), PCRM (156.207 euro), PN (155.775 euro), PSDE (129.890 euro), MAN (89.261 euro), PDCM (87.392 euro), PPDA (74.035 euro). Celelalte partide au primit mai puțin de 2% din suma totală.

⁶³ Pragurile maxime ale donațiilor reprezintă 5.000 euro pentru persoanele fizice și 10.000 euro pentru persoanele juridice.

natură. Totodată, se cere achitarea în avans a tuturor bunurilor și serviciilor. Mai mult ca atât, toate tranzacțiile monetare legate de campania electorală trebuie să se efectueze prin intermediul unui cont bancar deschis special pentru acest scop, cu mențiunea „fond electoral”. Un partid politic („*Moldova Mare*”) a raportat către MOA ODIHR că nu a putut deschide un cont bancar, iar CEC i-a explicat MOA ODIHR că acest lucru se datora sancțiunilor internaționale impuse președintelui partidului.

În timpul campaniei electorale, toți concurenții electorali trebuie să prezinte rapoarte financiare săptămânale către CEC, precum și un raport final la cel mult trei zile după ziua alegerilor. Rapoartele sunt pregătite în baza modelelor detaliate, cu secțiuni dedicate pentru cheltuielile electorale pe online. În timp ce nimeni dintre interlocutorii MOA ODIHR nu s-a plâns de frecvența necesară a raportării, majoritatea și-au exprimat nemulțumirea de volumul mare de rapoarte privind contribuțiile în natură, în special activitatea voluntarilor, a membrilor de partid și a candidaților. Acest lucru a fost agravat de lipsa unor reguli specifice pentru evaluarea aporturilor în natură, în ciuda recomandărilor anterioare ale ODIHR.

Concurenții electorali au respectat în general obligația de a prezenta rapoarte săptămânale, care au fost publicate pe site-ul CEC în termen de 24 de ore. Rapoartele au reflectat caracterul divers al veniturilor și cheltuielilor, cu sursele de venit atât publice cât și private, și cu cheltuielile suportate atât pentru materiale electorale tradiționale (bannere, bucle), publicitate la televiziune și radio, cât și pentru publicitate online. Conform ultimului raport săptămânal prezentat la 22 septembrie, cheltuielile totale raportate de toți concurenții împreună au constituit 2,2 milioane euro, dintre care PAS a raportat cea mai mare sumă a cheltuielilor de 0,8 milioane euro (34% din cheltuielile totale), urmat de BEP cu 0,5 milioane euro (20%), în timp ce blocul „Alternativa” și „Partidul Nostru” au declarat în jur de 0,3 milioane euro (12%) fiecare. Acești patru concurenți electorali au raportat aproape 80% din cheltuielile totale.⁶⁴

CEC asigură supravegherea și deține puteri extinse de a efectua controale și a de impune sancțiuni. În temeiul modificărilor recente, au fost extinse tipurile de verificări financiare pe care aceasta le poate efectua, precum și lista de sancțiuni care pot include sistarea finanțării publice pe o perioadă de la 6 luni până la 4 ani în caz de încălcări repetate. Având în vedere resursele umane limitate, CEC s-a bazat pe sprijinul altor instituții de stat și al partenerilor internaționali. În timpul campaniei electorale, CEC a analizat rapoartele săptămânale, a efectuat verificări suplimentare la necesitate și a aplicat sancțiuni corespunzătoare. În acest fel, CEC a jucat un rol efectiv și a contribuit la transparența publică.

Minorități naționale

Republica Moldova este un stat multiethnic, în care persoanele ce aparțin minorităților naționale reprezintă circa 18% din populație. Nu au fost identificate careva bariere sistemice în abilitatea minorităților naționale de a participa liber la procesul electoral.

Deoarece majoritatea minorităților consumă informația în primul rând în limba rusă sau limba minorității lor, accesul lor la informații electorale oficiale în limba română este limitat. Cu toate că site-ul CEC este disponibil în limba rusă, această versiune a site-ului nu este actualizată simultan cu versiunea în limba română. Ca rezultat, minoritățile nu au acces imediat la gama întreagă de informații

⁶⁴ În ceea ce privește veniturile, PAS, „Alternativa” și „Partidul Nostru” au mizat în principal pe donațiile bănești (care au constituit între 66% și 86% din finanțarea lor totală). În timp ce PAS a declarat donații de la persoane fizice și juridice, „Alternativa” și „Partidul Nostru” au primit donații aproape exclusiv de la persoane fizice. În schimb, Blocul Electoral Patriotic s-a bazat în principal pe propriile fonduri (44% din finanțele sale totale) și a declarat o pondere mai mare a donațiilor în natură (24% din finanțele sale totale) în comparație cu ceilalți trei concurenți (cu 1-3% fiecare).

electorale oficiale. În mod pozitiv, legea prevede tipărirea buletinelor de vot în limbile minorităților la solicitarea consiliilor electorale de circumscripție.

Alegătorii romi s-au ciocnit cu bariere specifice în înregistrarea pentru votare. Mulți dintre ei nu au domiciliu sau reședință valabilă, ceea ce afectează în mod special categoria de populație dată. Romii din zonele rurale au fost deseori nevoiți să parcurgă distanțe mari pentru a ajunge la secțiile de votare.

Candidații din partea minorităților au fost prezenți pe toate listele de partide, ceea ce indică lipsa oricăror bariere formale în participarea acestora. Conform interlocutorilor MOA ODIHR, membrii minorităților naționale sunt mai expuși la dezinformare decât populația generală deoarece consumă preponderent informații din rețelele de socializare în limba rusă, în special TikTok, în care asemenea conținuturi circulă din abundență. Mass-mediile au raportat, de asemenea, că comunitățile minore și alte grupuri vulnerabile ar fi fost exploatate pentru proteste plătite și a activități perturbatoare.

Mass-media

Spațiul mediatic este divers și pluralist, însă constrâns de o piață limitată și în scădere privind a publicității. Acest lucru subminează sustenabilitatea financiară și crește dependența de interesele proprietarilor sau companiilor și de finanțare din partea donatorilor.⁶⁵ Mass-media de difuzare sunt obligate prin lege să-și dezvăluie beneficiarii efectivi finali.⁶⁶ Cu toate acestea, datele privind proprietarii instituțiilor de presă tipărită și online rămân neclare. Rețelele de socializare sunt percepute ca prima sursă de informații, fiind urmate imediat de televiziune și, într-o măsură mai mică, de portalurile de știri online.

După suspendarea activității unui număr de posturi de televiziune pe motive de securitate și dezinformare în 2022-2023, unele mass-media afectate au migrat în mediul online care este mai puțin reglementat.⁶⁷ La 16 septembrie 2025, organele de drept au efectuat percheziții în sediile companiei *Trust Media* care administra două instituții mass-media (*Canal 5* și *Primul în Moldova*), pe motiv de acuzații de evaziune fiscală și spălare de bani. În 2024, Serviciul de Informații și Securitate (SIS) a fost împuternicit să blocheze site-uri în afara stării de urgență, și în 2025 acesta a blocat peste 60 de site-uri pe motive de securitate națională, inclusiv 35 în perioada electorală actuală. Majoritatea ordinelor de blocare au vizat multiplele site-uri ale serviciului de televiziune online *MD24* și serviciul IPTV gratuit *HaiTV* care oferă acces la *MD24* și la un număr de posturi de televiziune din Rusia anterior acuzate de

⁶⁵ [Cercetarea](#) pieței mass-mediilor de difuzare, realizată de Consiliul Audiovizualului (CA), a arătat o scădere în 2024 a veniturilor de publicitate ale difuzorilor cu 9,5% în comparație cu 2023. S-a notat, de asemenea, că în 2024 donatorii internaționali au asigurat în jur de 17% din veniturile totale ale difuzorilor prin intermediul granturilor. În urma sistării activităților USAID, UE și unele ambasade au oferit finanțare temporară de urgență până la finele anului 2025. Fondul pentru subvenționarea mass-mediei, creat de Ministerul Culturii în 2024, oferă, prin deciziile Consiliului de experți dominat de OSC-uri, granturi de până la 2.000.000 lei pentru proiecte editoriale pe termen scurt. Cu toate acestea, multe instituții media naționale și-au exprimat reticența de a aplica pe fondul îngrijorărilor privind independența editorială.

⁶⁶ La 27 martie 2025, Consiliul pentru Promovarea Proiectelor de Investiții de Importanță Națională a [suspendat](#) pentru 60 de zile licența de difuzare a postului TVC21 din cauza documentației incomplete și a transparenței insuficiente privind structura proprietarilor săi. Decizia dată a fost [criticată](#) pe larg de societatea civilă ca o „interferență în dreptul la libera exprimare”.

⁶⁷ Prin modificările operate la Codul Serviciilor Media Audiovizuale în anul 2022, a fost interzisă retransmiterea de „știri, informații și analize, conținut militar și politic” care au fost produse în alte țări decât țările UE, Statele Unite, Canada și țările care au ratificat Convenția Europeană privind Televiziunea Transfrontalieră, ceea ce a interzis efectiv asemenea conținuturi din Federația Rusă. Deși Codul cere ca cel puțin 80% din conținutul produs de difuzori să fie în limba română, multe posturi naționale de televiziune au introdus în grila lor știri în limba rusă.

diseminarea dezinformării.⁶⁸ Lipsa accesului public la deciziile oficiale privind blocarea site-urilor, precum și lipsa unui registru unic al site-urilor blocate, au provocat dubii privind transparența unor asemenea procese.⁶⁹

Constituția garantează libertatea de exprimare și interzice cenzura. Art. 7 din Legea privind combaterea activității extremiste, modificat prin Legea Nr. 100/2025, conține prevederi care pot permite suspendarea și închiderea permanentă a unei instituții mass-media pentru „activități extremiste” neclar definite.⁷⁰ Mulți dintre interlocutorii MOA ODIHR au raportat o creștere a cazurilor de intimidare și hărțuire a jurnaliștilor, atât în persoană cât și în mediul online, preponderent din partea actorilor nestatali, ceea ce indică, de asemenea, lacune în măsuri de protecție legală și supraveghere instituțională.⁷¹ După adoptarea Legii privind accesul la informații de interes public, care a intrat în vigoare în 2024, mulți interlocutori ODIHR au menționat o mai bună receptivitate și cooperare cu mass-media privind furnizarea informațiilor cerute.⁷²

Modificările recente ale Codului Serviciilor Media Audiovizuale, care au intrat în vigoare la 21 august, au implementat câteva recomandări ale ODIHR prin creșterea numărului de desemnări din partea societății civile și scăderea controlului parlamentar asupra procedurii de desemnare și demitere a conducerii difuzorului public național TeleRadio-Moldova (TRM) și a Consiliului Audiovizual (CA).⁷³ A fost revizuit, de asemenea, sistemul de sancționare, fiind acordată mai multă discreție CA în stabilirea amenzilor, și a fost eliminată limita de un mandat pentru membrii CA și membrii consiliului de supraveghere al TRM.⁷⁴

Cadrul legal care reglementează activitatea mass-media în perioada electorală a inclus reguli detaliate pentru difuzori, în timp ce instituțiile de presă tipărite și online sunt supuse unor obligații generale, pentru a asigura o acoperire mediatică echitabilă, echilibrată și imparțială a activității concurenților electorali. În total, 22 de posturi de televiziune și 12 posturi de radio s-au angajat să acorde timp gratuit concurenților electorali, la solicitare, pentru a avea dreptul și la publicitate electorală contra plată. Cu

⁶⁸ Se raportează că ambele servicii ar fi legate de Ilan Șor, iar compania Digital Forensic Research Lab a [conectat](#) infrastructura lor digitală la ecosistemul mediatic de stat al Rusiei. La 15 iulie 2025, Uniunea Europeană l-a adăugat pe unul dintre principalii prezentatori ai MD24, Dmitri Buimistru, pe [lista](#) măsurilor de restricție în legătură cu activitățile destabilizatoare ale Rusiei pentru „implicare intenționată în manipulare informațională coordonată și intervenție prin activare în calitate de propagandist cheie pe MD24, un post de televiziune cu sediul în Rusia, creat de Ilan Șor după retragerea licențelor de la posturile sale precedente pentru diseminarea dezinformării ruse”.

⁶⁹ Art. 43 din [Comentariul General Nr. 34](#) al Consiliului Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului la ICCPR prevede că restricțiile impuse oricărui site-uri web nu ar trebui să încalce dreptul la libera exprimare și că „restricții admisibile ar trebui să fie în general specifice conținutului”, pe când „interdicții generale ale activității unor site-uri și sisteme” nu sunt compatibile cu principiul libertății de exprimare.

⁷⁰ Prin [Opinia](#) de urgență privind proiectul de lege al Republicii Moldova Nr. 381/2025, ODIHR a invitat Parlamentul să reconsidere art. 7 din Lege „pentru a evita riscul unui abuz de interdicții cu scopul de a împiedica în mod legitim activitatea mass-mediilor și jurnaliștilor independenți”. După modificarea Avizului, a fost adăugată o prevedere care stabilește că art. 7 „nu trebuie să împiedice activitatea legitimă a mass-media și a jurnaliștilor”. Această prevedere generală nu a abordat problema formulărilor legislative vagi și nu a oferit o protecție considerabilă împotriva aplicării arbitrar a legii.

⁷¹ Asociația Presei Independente (API) a menționat o creștere a numărului de atacuri asupra jurnaliștilor, de la 43 în [2023](#) până la 66 în [2024](#). Până la 25 septembrie 2025, API a identificat 95 asemenea cazuri.

⁷² Unii au menționat probleme persistente în obținerea informațiilor de la unele instituții, inclusiv Ministerul Sănătății, precum și la nivelul administrațiilor publice locale, în special Primăria Chișinău, și cele din Găgăuzia.

⁷³ Modificările au introdus schimbări în compoziția CA, care este acum compusă din doi membri desemnați de Parlament (în loc de trei), unul de Președintele, unul de Guvern și trei de OSC-uri (anterior au fost doi), toți membrii fiind aprobați de Parlament. Consiliul de supraveghere al TRM este acum desemnat de CA. Anterior, fracțiunile parlamentare desemnau trei membri, iar organizațiile societății civile patru membri.

⁷⁴ Conform Opiniei Comisiei de la Veneția din 2025 privind modificările, deși posibilitatea de prelungire a mandatelor „nu este inerent incompatibilă cu standardele legale internaționale, aceasta poate stârni dubii privind independența persoanei care deține funcția respectivă, în special dacă procesul de prelungire a mandatelor este controlat de același organ care este responsabil de desemnările inițiale”.

toate că 14 concurenți electorali au profitat de timpul de antenă gratuit,⁷⁵ majoritatea posturilor de televiziune au decis să difuzeze conținutul electoral gratuit în afara orelor de maximă audiență, limitând potențial în acest fel numărul de vizualizări.⁷⁶ Publicitatea politică contra plată la radiodifuzori, limitată la 2 minute pe zi pentru fiecare concurent electoral, a fost cumpărată în principal de PAS, care a fost unicul partid cu publicitate pe posturile de televiziune naționale în primele săptămâni ale campaniei electorale. Acesta a fost urmat în ultimele săptămâni ale perioadei electorale de Blocul Electoral Patriotic, Blocul „Alternativa”, Mișcarea Respect Moldova, partidul „Alianța Moldovenilor”, Partidul Liberal și „Partidul Nostru”, deși într-o măsură mai mică, deoarece majoritatea concurenților electorali au preferat să utilizeze spațiul online. Peste 80 de dezbateri la 16 posturi de difuzare naționale și regionale au oferit concurenților electorali posibilitatea de a-și prezenta pozițiile și de a împărtăși opiniile, cu toate că unii concurenți au ales să nu participe la dezbateri.⁷⁷

Monitorizarea mass-media în perioada electorală de către MOA ODIHR a arătat că, deși Blocul Electoral Patriotic a fost cel mai vizibil concurent electoral, majoritatea difuzorilor au demonstrat o abordare părtinitoare, fie prin favorizarea, fie prin critica puternică a acestuia.⁷⁸ Postul public de televiziune *Moldova 1* a fost simțitor mai critic, dedicând Blocului Electoral Patriotic în jur de 12% din știrile sale legate de alegeri, cu o tonalitate neutră și negativă. PAS și Blocul „Alternativa” au beneficiat de 7% și 6% din timpul de antenă, respectiv, mai mult cu o tonalitate neutră, pe când ceilalți concurenți electorali au beneficiat de 1-3% de acoperire mediatică. *Moldova 1* s-a abținut în general de la producerea propriilor programe analitice sau de investigații care ar fi ajutat alegătorii să se orienteze în mediul politic complex. În schimb, talk-show-urile monitorizate pe *Moldova 1* au susținut narativul pro-european și au scos în evidență eforturile anti-corupție ale guvernului, favorizând în mod indirect PAS și amplificând narativele critice la adresa Blocului Electoral Patriotic.

Difuzorii privați *Jurnal TV* și *TV8* au dat dovadă de o abordare și mai părtinitoare, criticând puternic în știrile, talk-show-urile și emisiunile lor de satiră blocul „Alternativa” și Blocul Electoral Patriotic. La fel, *Jurnal TV* a promovat indirect PAS prin intermediul emisiunilor sale de divertisment.⁷⁹ În mod similar, știrile de pe *ProTV Chișinău* au demonstrat o poziție mai critică față de Blocul Electoral

⁷⁵ În urma consultărilor informale cu CEC, un număr de posturi de televiziune au refuzat să difuzeze spotul publicitar gratuit al Blocului Electoral Patriotic. Spotul a fost filmat la începutul campaniei electorale a blocului la Mănăstirea Căpriană, ceea ce contravine legislației electorale din Republica Moldova care interzice folosirea imaginilor religioase pentru scopuri electorale. Ulterior, blocul a prezentat un spot publicitar alternativ care a fost acceptat de difuzori.

⁷⁶ În special, *Moldova 1* a decis să difuzeze spoturi promoționale de 5 minute între 13:45 și 14:20, *JurnalTV* – între 15:15 și 15:35, *Next TV* – între 6:00 și 6:20, *ProTV Chișinău* – între 13:54 și 14:10, *TV8* – între 6:38 și 6:55. O cercetare a orelor de audiență realizată de Centrul de Jurnalism Independent a arătat că orele de maximă audiență în Republica Moldova sunt între 19:00 și 22:10. Anterior, Comisia de la Veneția a recomandat autorităților moldovenești să garanteze „tuturor concurenților electorali timp de difuzare gratuit în ore de maximă audiență (pentru publicitate electorală, dezbateri electorale și transmiterea întâlnirilor electorale), cu asigurarea supravegherii stricte”.

⁷⁷ La 8 septembrie, liderul partidului politic „Democrația Acasă” Vasile Costiuc a anunțat că partidul său nu va participa la orice dezbateri „din respect pentru societate” din cauza „presei controlate”. Mai târziu, acesta s-a alăturat dezbaterilor de la *Moldova 1* din 25 septembrie, doar pentru a-și reitiera declarația anterioară și a părăsi studioul.

⁷⁸ Monitorizarea difuzorilor s-a axat pe orele de maximă audiență (18:00-00:00) ale principalului post public național *MI*, ale difuzorului public regional din Găgăuzia *GRT* (doar conținutul în limbile română și rusă) și ale posturilor private *Cinema 1*, *Jurnal TV*, *ProTV Chișinău*, *TV8* și *TVC21*. MOA a realizat, de asemenea, o analiză calitativă a portalurilor de știri *newsmaker.md*, *noi.md*, *unimedia.info* și *zdg.md*.

⁷⁹ În perioada electorală, *Jurnal TV* a difuzat câteva emisiuni culturale cu violonistul și dirijorul Nicolae Botgros și campioana Jocurilor Olimpice Anastasia Nichita, ambii fiind candidați de la PAS. Pe lângă aceasta, în ultimele două săptămâni ale perioadei electorale, *Jurnal TV* a difuzat un serial de 10 episoade intitulat „Plaha”, în centru fiind figura ficționalizată a oligarhului fugar din Moldova Vladimir Plahotniuc, conexiunile acestuia cu criminalitatea organizată și cu membrii mediului politic, numele cărora sunt similare cu numele liderilor Blocului Electoral Patriotic. La 18 septembrie, *Jurnal TV* a început să difuzeze anunțuri de mobilizare a alegătorilor în care mesajele prezentatorilor se asemănau cu motto-urile electorale ale PAS.

Patriotic (17%) și, într-o măsură mai mică, față de blocul „Alternativa” (9%) și PAS (9%), oferind tuturor un amestec de acoperire mediatică neutră și negativă. Buletinele de știri ale postului *Cinema 1* s-au axat în principal pe evenimentele electorale și declarațiile concurenților, oferind majoritatea timpului său de antenă partidului PAS cu circa 11%, urmat de Blocul Electoral Patriotic și blocul „Alternativa”, cu circa 8% și 6% de acoperire neutră și pozitivă, respectiv. *Cinema 1* a dedicat, de asemenea, timp considerabil în buletinele de știri (mai mult de 29%) activităților guvernului, favorizând în mod indirect PAS.

În schimb, difuzorul privat *TVC21* a dedicat o treime din știrile sale electorale Blocului Electoral Patriotic, 10% blocului „Alternativa” și 6% „Partidului Nostru”. Tonalitatea acoperirii sale a fost mai mult neutră sau pozitivă, în timp ce PAS a beneficiat de 8% acoperire, mai mult neutră. Majoritatea invitațiilor talk-show-urilor *TVC21*, preponderent afiliați cu opoziția, s-au alăturat narativelor anti-PAS promovate de prezentatori.

Difuzorul public din Găgăuzia (*GRT*) s-a abținut în principal de la acoperirea mediatică a concurenților electorali și s-a concentrat în schimb pe procesele electorale și activitatea CEC. Cu toate acestea, jurnaliștii postului au demonstrat o poziție clară anti-PAS în emisiunile lor.

În general, instituțiile mass-media au oferit concurenților electorali numeroase posibilități de a-și prezenta pozițiile și opiniile în cadrul dezbaterilor, talk-show-urilor, emisiunilor de actualitate și buletinelor de știri. Cu toate acestea, acoperirea părtinitoare în majoritatea mass-media, combinată cu abordarea difuzării știrilor axate pe evenimente și declarații, materiale investigative și analitice limitate, precum și multiple dezinformări în rețelele de socializare, au împiedicat semnificativ oportunitățile alegătorilor de a face o alegere informată.

În perioada electorală, CA, cu sprijinul unei OSC locale, a monitorizat respectarea legislației electorale de către difuzori și a emis 30 de avertizări și 24 de amenzi instituțiilor mediatice. Majoritatea amenzilor au fost legate de conținutul publicității politice a PAS în care erau descrise consecințele negative ale transferului potențial de putere, ceea ce, în opinia CA, ar putea inspira teamă în rândul alegătorilor. Pe lângă acestea, au fost impuse amenzi pentru conținutul publicitar transmis de „Partidul Nostru” care a abordat presupusa propagandă LGBT în școli, ceea ce a fost considerat de CA o discriminare. Trei amenzi au fost impuse difuzorilor *GRT*, *TVC21* și *ProTV Chișinău* din cauza comportamentului discriminator al invitațiilor în talk-show-uri. Monitorizarea CA a arătat, de asemenea, că difuzorii nu au marcat în mod consecvent conținutul electoral, așa cum cere legislația, aceștia invocând o confuzie privind utilizarea marcajelor și ce reprezintă conținutul electoral, în special în privința funcționarilor publici sau a evenimentelor care au avut loc înainte de începutul oficial al campaniei electorale. CA a emis 17 avertizări difuzorilor în legătură cu etichetarea conținutului. În timp ce CA a furnizat difuzorilor monitorizați actualizări săptămânale privind respectarea de către ei a cerințelor de imparțialitate, după alegeri acesta va evalua situația per ansamblu.

Mass-mediile online monitorizate de MOA ODIHR au dat dovadă, de asemenea, de alinierea evidentă a politicilor editoriale în perioada electorală. *Ziarul de Gardă* a furnizat multiple rapoarte de investigație privind presupusa interferență rusă în alegeri, dar a evitat abordări critice despre PAS. *Unimedia* a susținut în mod evident Blocul Electoral Patriotic și blocul „Alternativa”, în timp ce *Newsmaker* a oferit o acoperire mediatică mai diversă a concurenților electorali, inclusiv publicarea de articole analitice despre programele electorale și rapoartele financiare ale principalilor concurenți. Cu toate acestea, *Noi.md* a promovat activ partidul „Alianța Moldovenilor” și liderii săi și, într-o măsură mai puțină, Blocul Electoral Patriotic și a publicat un număr de articole de știri plătite care îl promovează pe Renato Usatîi.

Soluționarea litigiilor electorale

În 2022, Codul Electoral a eliminat inconsecvențele legate de organele responsabile de soluționarea disputelor electorale și a stabilit o procedură de depunere a plângerilor și de contestare care este aliniată în general cu standardele internaționale, asigurând examinarea problemelor în instanță, accesul la o a doua instanță de judecată, precum și depunerea și examinarea cererilor în timp util. Cu toate acestea, în cadrul legislativ lipsesc încă prevederi pentru invalidarea parțială a rezultatelor alegerilor, precum și proceduri clar definite și criterii de prezentare a dovezilor pentru contestarea rezultatelor la nivel național, așa cum a fost recomandat anterior de ODIHR. În ciuda unor progrese în reformarea sistemului judiciar, inclusiv un proces de evaluare care este încă în curs de desfășurare, încrederea publicului în sistemul judiciar rămâne la un nivel scăzut.⁸⁰

Alegătorii și concurenții electorali au dreptul de a contesta toate acțiunile, inacțiunile și deciziile organelor electorale și ale altor concurenți electorali. Observatorii și membrii administrațiilor electorale pot înainta plângeri legate de încălcarea drepturilor lor. În conformitate cu noile modificări legislative, decizia privind inadmisibilitatea unei plângeri nu mai este luată de ședința plenară a CEC, ci este notificată printr-un act al președintelui CEC.⁸¹ Patru asemenea acte au fost contestate la CAC care, într-un caz, a adoptat o hotărâre în favoarea pârâtului și a obligat CEC să examineze cazul în ședință plenară.⁸² În cadrul ședinței plenare, CEC a respins plângerea.

De la începutul perioadei electorale la 14 iulie și până la 27 septembrie, CEC a primit 124 contestații și sesizări legate în principal de abuzul de resurse administrative, înregistrarea candidaților, presupuse încălcări ale regulamentelor electorale, finanțare ilegală și corupție electorală.⁸³ Majoritatea au fost publicate online, iar deciziile au fost luate în general în termenele prescrise, cu toate că unele decizii au fost publicate cu întârziere, ceea ce a limitat transparența. Doar 6 plângeri au fost admise, și CEC a emis 1 avertizare privind finanțarea ilegală, 2 privind abuzul de resurse administrative și 2 privind afilierea politică,⁸⁴ iar celelalte plângeri au fost respinse ca nefondate, și mai mult de 40 au fost transmise poliției pentru investigare ulterioară. Majoritatea plângerilor au fost soluționate până la ziua alegerilor.

Disputele electorale au fost în general examinate de instanțe în mod eficient și cu respectarea termenelor limită prescrise, cu toate că unele hotărâri au provocat controverse. CAC și CSJ au respectat termenele prescrise. 14 decizii CEC prin care s-a refuzat înregistrarea candidaților au fost atacate la CAC: 10 au fost respinse, iar 4 au fost admise, CEC fiind obligată să reconsidere înregistrarea candidaților respectivi. 2 decizii au fost însă ulterior anulate de CSJ, iar altele 2 au fost

⁸⁰ A se vedea pagina 5 din [Raportul Comisiei Europene pentru Moldova din 2024](#). De asemenea, în [Cercetarea PNUD din 2024](#), 45% din respondenți au spus că au puțină încredere sau nu au deloc încredere, și doar 11% au raportat un nivel înalt de încredere în sistemul judiciar. S-au înregistrat progrese în evaluarea și desemnarea judecătorilor și procurorilor de grad înalt. Atât consiliile judiciare, cât și cele de urmărire penală activează în volum deplin, majoritatea membrilor fiind deja desemnați, inclusiv un Procuror General nou-evaluat și desemnări inițiale în Curtea Supremă de Justiție.

⁸¹ Plângerile sau notificările care, în opinia CEC, nu țineau de competența sa imediată, erau transmise direct către IGP cu obligația de a informa CEC despre rezultatele investigației sau decizia luată.

⁸² Candidata Irina Vlah a depus o plângere la CEC invocând abuz de resurse administrative de către Prim-ministrul Dorin Recean. Printr-un act al președintelui CEC, plângerea a fost declarată inadmisibilă. Actul a fost contestat la CAC care a stabilit că răspunsul CEC a fost superficial, fără a fi abordate principalele pretenții privind agitația electorală și abuzul de resurse de stat, și a ordonat CEC să examineze plângerea în ședință plenară în esență. Blocul „Alternativa” și PAS au depus plângeri similare la CEC care le-a respins ca nefondate, decizie care a fost susținută de CSJ.

⁸³ CEC ține evidența plângerilor, notificărilor și audierilor în instanță într-un [registru online](#) care este actualizat o dată la câteva zile.

⁸⁴ Avertizările emise unui ministru de la PAS și candidatului de la blocul „Alternativa” Ion Ceban privind abuzul de resurse administrative au fost contestate la CAC, care a susținut deciziile CEC.

menținute,⁸⁵ ceea ce a provocat îngrijorări privind interpretarea variată a unor noi prevederi legislative.⁸⁶ În alte 8 cazuri de decizii atacate, CSJ a susținut hotărârile CAC.⁸⁷ Contestările privind secțiile de votare de peste hotare și din Transnistria și sancțiunile împotriva candidatului independent au fost toate respinse de CAC și CSJ. Toate hotărârile au fost motivate și publicate de site, deși unele cu întârziere.⁸⁸ Dacă ședințele CAC sunt publice, CSJ desfășoară audieri închise, fără participarea părților, ceea ce limitează într-un fel transparența și contravine standardelor internaționale.⁸⁹ Cu toate acestea, în rezultatul modificărilor legislative din 2023, unele audieri ale CSJ sunt acum publicate pe YouTube, ceea ce îmbunătățește accesul public.

Observatori naționali și internaționali

Cadrul legislativ permite observarea procesului electoral de către observatori naționali și internaționali, precum și reprezentări ai concurenților electorali. Observatorii pot fi acreditați pentru observarea alegerilor atât în țară, cât și peste hotare. La situația din 27 septembrie, CEC a acreditat 2496 de observatori naționali și 912 de observatori internaționali, cele mai mari grupuri de observatori naționali fiind Promo-LEX cu 1229 observatori și Uniunea Avocaților cu 1175 de observatori. Ambele organizații au desemnat observatori pe termen lung în toate raioanele țării și au publicat patru rapoarte provizorii de la începutul perioadei electorale.

Conform noului regulament al CEC, organizațiile de observatori naționali și internaționali sunt obligați să prezinte informații, inclusiv privind resursele lor umane și tehnice, experiență în observarea alegerilor și sursele de finanțare, pentru a fi acreditate. Conform CEC, acest lucru se face pentru verificarea calificării și prevenirea activității observatorilor falși. Noul regulament interzice, de asemenea, orice acțiuni care pot împiedica activitatea organului electoral sau perturba procesul de votare. Înregistrarea unui număr mare de observatori, atât naționali cât și internaționali, a contribuit la transparența procesului. Cu toate acestea, CEC a refuzat să acrediteze 16 observatori prospectivi ai Misiunii Internaționale de Observare a Alegerilor, invocând opinia Serviciului de Informații și Securitate pentru a-și justifica decizia.

⁸⁵ Hotărârile CAC privind partidele politice „Noua Opțiune Istorică” și „Moldova Mare” au fost susținute de CSJ, deși CSJ a anulat inițial hotărârea în privința „Moldova Mare”, susținând excluderea partidului. „Moldova Mare” a cerut revizuirea cazului, invocând imparțialitatea judiciară a unuia dintre judecătorii completului. Un nou complet al CSJ a admis cererea, a revocat hotărârea precedentă și a ordonat CEC să înregistreze partidul, afirmând, printre altele, că CEC a refuzat eronat să înregistreze partidul din cauza nerespectării cotei de gen de 40%. CSJ a concluzionat că CEC nu a notificat partidul despre neajunsurile depistate și nu a asigurat transparența procedurii administrative, dând dovadă de tratament diferit față de „Moldova Mare” în comparație cu cazul similar al PSDE.

⁸⁶ Hotărârea CAC prin care CEC a fost obligată să reconsidere înregistrarea PDLM a fost anulată de CSJ care a decis în favoarea CEC pe motiv că CEC îndeplinește funcții executive și trebuie să-și bazeze deciziile exclusiv pe datele furnizate și ASP privind partidele politice eligibile. Liderul PDLM a condamnat hotărârea respectivă și s-a adresat cu o plângere privind încălcarea dreptului de acces la justiție la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În al doilea caz, cu toate că CAC a obligat CEC să înregistreze partidul politic „Uniunea Centristă din Moldova”, CSJ a anulat hotărârea, a susținut decizia CEC, în principiu pe motiv că termenul limită pentru demisionare prevăzut de legislație pentru candidații independenți se aplică și candidaților desemnați de partide, și a concluzionat că partidul respectiv făcea parte dintr-un „bloc camuflat”, deoarece unii candidați ai său nu și-au anulat apartenența la alte partide în termenul prescris de 70 de zile. CAC a stabilit anterior în mod contrar, afirmând că termenul respectiv nu se aplică candidaților desemnați de partide.

⁸⁷ Instanțele au stabilit că, în exercitarea puterii sale discreționare în conformitate cu art. 40(3) din Codul Electoral, CEC a furnizat o justificare suficient de detaliată, explicând toate considerentele și opiniile sale relevante în limitele legale.

⁸⁸ [Comentariul General Nr. 32](#) la ICCPR prevede că „caracterul public al audierilor asigură transparența procesului judiciar și oferă astfel o măsură de protecție importantă în interesele persoanelor și ale societății în întregime”.

⁸⁹ Art. 12 din Documentul de la Copenhaga al OSCE din 1990 stabilește că „audierile instanțelor pot fi închise doar în circumstanțele prevăzute de legislație și în conformitate cu obligațiile prevăzute de legile și angajamentele internaționale”. A se vedea, de asemenea, art. 100 din Raportul explicativ la Codul Bunelor Practici al Comisiei de la Veneția, care stabilește că „procedura de recurs ar trebui să fie de natură judiciară, în sensul că ar trebui să fie protejat dreptul recurenților la un proces în care sunt auzite ambele părți”.

Ziua alegerilor

Ziua alegerilor a fost bine organizată. A fost înregistrat un număr de incidente de securitate îngrijorătoare. CEC a anunțat că prezența la vot a fost de 52,21% și a publicat informații electorale și rezultatele alegerilor pe site-ul său în timp real, ceea ce a contribuit la transparență. Procesul de deschidere a secțiilor de votare a fost observat în 143 de secții de votare, iar procesul de votare a fost observat în 1314 secții de votare din toată țara. Procesul de numărare a voturilor a fost observat în 122 de secții de votare, iar totalizarea lor – în 34 de consilii electorale de circumscripție. Femeile au constituit 86% din membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare, inclusiv 88% din președinții acestora. În mod pozitiv, buletinele de vot în patru limbi ale minorităților naționale au fost disponibile la solicitare. Procesul de deschidere a secțiilor de votare a fost apreciat pozitiv la toate cele 143 de secții de votare, în afară de una. Procedurile de deschidere au fost în principiu respectate în majoritatea covârșitoare a secțiilor de votare observate, observatorii MIOA raportând doar cazuri izolate privind omisiuni minore de proceduri.

În ciuda îngrijorărilor privind numărul de secții de votare și numărul de buletine disponibile alegătorilor din Transnistria, observatorii MIOA au remarcat că scrutinul s-a desfășurat fără cozi excesive sau insuficiență de buletine de vot, deși cu o oarecare supraaglomerare.

Observatorii MIOA au apreciat pozitiv procesul de votare în 99% din cele 1314 secții de votare observate (mai mult de jumătate de birouri electorale ale secțiilor de votare din țară), descriind procesul ca fiind profesionist, calm și fără probleme. Puținele observații negative au vizat în principal prezența unor persoane neautorizate la secțiile de votare (32 de rapoarte), inclusiv membri ai poliției (11) și funcționari locali (6). Observatorii MIOA au mai raportat câteva cazuri în care reprezentanții concurenților electorali țineau evidența alegătorilor care au votat.

Identificarea alegătorilor și verificarea electronică a datelor la secțiile de votare observate a fost eficientă, cu doar câteva cazuri unice de defecțiuni ale SIASA (8 cazuri). În 11% din secțiile de votare observate, unul sau mai mulți alegători nu au fost admiși sau au fost trimiși la o altă secție de votare, de cele mai multe ori deoarece aceștia nu erau pe listele electorale ale secției de votare respective sau nu au putut furniza un act de identitate corespunzător. CEC a raportat 68 de cazuri în care alegătorii nu erau pe listele electorale permanente deoarece au fost marcați ca fiind înregistrați preliminar pentru votare în afara țării, cu toate că unii dintre ei nu au locuit niciodată peste hotare, ceea ce indică un potențial abuz de date cu caracter personal de către terți, acesta fiind un motiv de îngrijorare.

Majoritatea alegătorilor au votat în secret. Cu toate acestea, în unele cazuri amenajarea secțiilor de votare și amplasarea camerelor video nu au asigurat secretul votului (6% din secțiile de votare observate). Secretul votului a fost, de asemenea, compromis în 4% din birourile electorale ale secțiilor de votare observate. Observatorii MIOA a raportat că în cinci cazuri observate alegătorii au fotografiat sau au încercat să fotografieze buletinele lor după ce au votat. Într-unul din asemenea cazuri, doi alegători au fost denunțați la poliție de biroul electoral al secției de votare, fiind reținuți după ce li s-a dat posibilitatea să voteze. Au fost raportate, de asemenea, câteva cazuri de votare în grup (1% din secțiile de votare observate) și cazuri de semnături aparent identice pe listele electorale (2%). În 3% din secțiile de votare observate, urnele de vot nu au fost sigilate în mod corespunzător.

Majoritatea secțiilor de votare observate nu au fost adaptate pentru persoanele cu dizabilități. 65% dintre acestea nu permiteau acces independent, iar în 26% din secțiile de votare observate amenajarea interioară nu era potrivită pentru alegătorii cu dizabilități. În 2% din secțiile de votare au fost remarcate cozi lungi de alegători în afara secției, iar în 3% s-a observat supraaglomerare în incinta secției.

Reprezentanții concurenților electorali au fost prezenți în 99% din secțiile de votare observate, iar în 6 cazuri s-a remarcat că aceștia interveneau în activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare. Observatori din rândul cetățenilor au fost prezenți în 61% din secțiile de votare observate, ceea ce a contribuit la transparență.

Conform Prim-ministrului, în ajunul și în ziua alegerilor, infrastructura electorală a Republicii Moldova a fost supusă multiplelor atacuri cibernetice. Aceste atacuri au ținut preponderent site-ul CEC și unele secții de votare din străinătate, dar, precum s-a raportat, au fost depistate și neutralizate în timp real, fără a perturba procesul electoral. De asemenea, un atac de amplasare din ziua alegerilor a forțat STISC să blocheze platforma host.md, lăsând circa 4000 de site-uri neactive.

Pe parcursul zilei, au fost raportate amenințări cu bombe în unele secții de votare pentru alegătorii din Transnistria (37/6, 37/10, 37/11, 34/14) și într-o secție de votare din Drochia, în unele din ele în mod repetat, precum și la podurile peste râul Nistru. A avut loc, de asemenea, o campanie de dezinformare semnificativă precum că multe poduri ar fi închise pentru lucrări de construcție. Observatorii MIOA au remarcat că nu este adevărat, însă au raportat cozi lungi din automobile. Procesul de votare la secții și deplasarea pe poduri au fost sistate temporar, ceea ce a rezultat în cozi lungi. De asemenea, au fost raportate amenințări cu bombe la secții de votare din Belgia, Italia, Statele Unite, Spania și România.

Majoritatea (113 din 122) procedurilor de numărare a voturilor observate de MIOA a fost apreciată pozitiv. Observatorii MIOA au apreciat procesul de numărare a voturilor ca fiind în general transparent și bine organizat. În 9 secții de votare observate, observatorii MIOA au evaluat negativ numărarea voturilor din cauza erorilor sau omisiunilor de procedură. Birourile electorale ale secțiilor de votare nu au stabilit întotdeauna numărul de buletine de vot eliberate prin numărarea semnăturilor de pe listele electorale (14 observații) sau nu au numărat buletinele aflate în urnele staționare (24 de observații). În mai mult de o treime de proceduri de numărare observate, valabilitatea buletinelor contestate nu a fost decisă prin votul membrilor biroului electoral al secției de votare, precum cere legea. În 19 proceduri de numărare, birourile electorale ale secțiilor de votare s-au confruntat cu probleme la verificarea rezultatelor votării în procesele-verbale, 15 procese-verbale au fost semnate prealabil, iar în 45 de proceduri de numărare, birourile electorale ale secțiilor de votare nu au afișat o copie a procesului-verbal la intrarea în secția de votare, ceea ce a afectat transparența. În 8 cazuri s-a remarcat intervenția persoanelor care nu făceau parte din biroul electoral al secției de votare în procesul de numărare a voturilor (5 reprezentanți ai concurenților electorali, 2 observatori din rândul cetățenilor, 1 funcționar local).

Totalizarea a fost observată în 34 din 36 de consilii electorale de circumscripție pentru scrutinul din țară și apreciată pozitiv în toate din ele, în afară de două. Șapte consilii electorale de circumscripție au fost considerate de MIOA ca fiind insuficient pregătite pentru primirea materialelor electorale de la birourile electorale ale secțiilor de votare și fără spațiu suficient, iar în patru din ele, nu toți membrii au avut o înțelegere bună a procedurilor. Unele birouri electorale ale secțiilor de votare au comis erori tehnice în procesele-verbale și alte rapoarte, și aveau nelămuriri datorita instrucțiunilor tardive privind invalidarea voturilor depuse pentru un partid retras. Consiliile electorale de circumscripție au solicitat să se facă rectificări, ceea ce a rezultat în cozi lungi în afara sălii de totalizare, creând tensiuni și confuzii în rândul membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare. Cu toate acestea, observatorii MIOA au descris procesul de totalizare ca fiind în general ordonat și profesionist.

Pe parcursul zilei alegerilor, observatorii MIOA au raportat 57 de plângeri depuse la birourile electorale ale secțiilor de votare vizitate și 1 plângere depusă la consiliul electoral de circumscripție observat. În ziua alegerilor, au fost înaintate către CEC patru plângeri privind încălcarea tăcerii electorale și transportul organizat al alegătorilor, încă CEC nu a anunțat deciziile adoptate în cazurile respective.

*Versiunea acestui raport în limba engleză este unicul document oficial.
Sunt disponibile traduceri neoficiale în limba română.*

Informații despre Misiune și mulțumiri

Chișinău, 29 septembrie 2025 – Această Declarație privind constatări și concluzii preliminare este rezultatul unui efort comun al Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) al OSCE, al Adunării Parlamentare a OSCE (AP OSCE), al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE) și al Parlamentului European (PE). Scopul evaluării este de a determina dacă alegerile au avut loc cu respectarea angajamentelor OSCE, a altor obligații și standarde internaționale privind alegeri democratice și a legislației naționale.

Paula Cardoso a fost desemnată de Președintele actual al OSCE în calitate de Coordonatoare Specială și Lideră a misiunii de observare pe termen scurt a ODIHR. Linnea Wickman este Șefa delegației AP OSCE, Chris Said este Șeful delegației APCE, iar Michael Gahler este Șeful delegației PE. Ambasadoarea Jillian Stirk este Șefa MOA ODIHR începând de la 13 august.

Declarația privind constatări și concluzii preliminare este furnizată înainte de încheierea procesului electoral. Evaluarea finală a alegerilor va depinde, în parte, de mersul ultimelor etape ale procesului electoral, inclusiv numărarea voturilor, totalizarea și anunțarea rezultatelor, și examinarea posibilelor plângeri sau contestări după ziua alegerilor. ODIHR va emite un raport final cuprinzător, inclusiv recomandări privind posibile îmbunătățiri, la câteva luni după încheierea procesului electoral. Raportul AP OSCE va fi prezentat la adunarea Comitetului Permanent de la Istanbul, la 17 noiembrie. Raportul APCE va fi prezentat la adunarea Comitetului Permanent de la Chișinău, la 21 noiembrie. Raportul PE va fi discutat la adunarea ordinară a Delegației în Moldova de la Strasbourg, la 9 octombrie.

Echipa MOA ODIHR include 17 experți în capitală și 30 de observatori pe termen lung care activează în toată țara. Pentru ziua alegerilor, au fost desemnați 391 de observatori din 50 de țări, inclusiv 245 de observatori pe termen lung și pe termen scurt desemnați de ODIHR, precum și o delegație de 108 persoane din partea AP OSCE, o delegație de 24 de persoane din partea APCE și o delegație de 14 persoane din partea PE. Deschiderea a fost observată la 143 de secții de votare, iar scrutinul a fost observat la 1314 secții de votare din toată țara. Numărarea voturilor a fost observată la 122 de secții de votare, iar totalizarea rezultatelor – la 34 de consilii electorale de circumscripție.

Observatorii vin cu mulțumiri la adresa autorităților pentru invitația de a observa alegerile, precum și mulțumiri la adresa Comisiei Electorale Centrale și a Ministerului Afacerilor Externe pentru asistența acordată. Observatorii își exprimă, de asemenea, recunoștința altor instituții de stat, partidelor politice, organizațiilor societății civile și reprezentanților comunității internaționale pentru cooperare.

Pentru informații suplimentare, vă rugăm să contactați:

- Jillian Stirk, Șefă a MOA ODIHR, Chișinău (+373 69 799 442)
- Katya Andrusz, Purtătoare de cuvânt a ODIHR (+48 609 522 266) sau Vittoria Zanelatti, Consilier Electoral al ODIHR, Varșovia (+48 695 917 357)
- Nat Parry, OSCE AP Șefă a biroului de Comunicare și Media (+45 601 08 177)
- Ivi-Triin Odrats, APCE Director Adjunct al Diviziei pentru Alegeri (+33 6 07 06 77 73);
- Raffaele Luise, PE Administrator (+32 473 865 101).

Adresa MOA ODIHR:

Republica Moldova, MD-2005, mun. Chișinău, str. M. G. Bănulescu-Bodoni 57/1

Tel.: +373 69 816 640

E-mail: info.office@odihr.md

www.osce.org/odihr/elections/moldova